

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2018. gada 16. martā
(OR. en)

7222/18

Starpiestāžu lieta:
2018/0044 (COD)

JUSTCIV 63
ECOFIN 256
EJUSTICE 16
COMPET 165
CODEC 403
IA 71

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Direktors <i>Jordi AYET PUIGARNAU</i> kungs, Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2018. gada 12. marts
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i> kungs
K-jas dok. Nr.:	COM(2018) 96 final
Temats:	Priekšlikums – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA par tiesību aktiem, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2018) 96 *final*.

Pielikumā: COM(2018) 96 *final*

Briselē, 12.3.2018
COM(2018) 96 final

2018/0044 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par tiesību aktiem, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām

{SWD(2018) 52 final} - {SWD(2018) 53 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Komisijas prioritāte ir turpināt Eiropas ekonomikas stiprināšanu un veicināt ieguldījumus darbavietu izveidē un izaugsmes saglabāšanā. Lai sasniegtu šo mērķi, ir nepieciešami spēcīgāki, dziļāki un integrētāki kapitāla tirgi. Efektīva un droša pēctirdzniecības infrastruktūra ir būtisks šādu pienācīgi darbojošos kapitāla tirgu elements. Ievērojot Kapitāla tirgu savienības (KTS) 2015. gada rīcības plānu, 2017. gada maijā Komisijas vidusposma pārskatā ir aplūkotas pārējās darbības, ko īsteno, lai ieviestu KTS pamatelementus līdz 2019. gadam, ar mērķi likvidēt šķēršļus pārrobežu ieguldījumiem un samazināt finansējuma izmaksas. KTS pabeigšana ir steidzama prioritāte.

Kā daļa no KTS rīcības plāna un vidusposma pārskata Komisija paziņoja par mērķtiecīgu rīcību attiecībā uz noteikumiem par vērtspapīru īpašumtiesībām un prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, lai mazinātu juridisko nenoteiktību pārrobežu vērtspapīru un prasījumu darījumos. Vienlaikus iesniegtais priekšlikums un Paziņojums par tiesību aktiem, kas piemērojami vērtspapīru darījumu sekām īpašuma tiesību ziņā¹, īsteno šo apņemšanos. Paziņojumā ir paskaidrota Komisijas nostāja par svarīgiem spēkā esošā Savienības *acquis* aspektiem attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami vērtspapīru darījumu sekām īpašuma tiesību ziņā, un papildina šo tiesību akta priekšlikumu par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Jautājumus, ko regulē Finanšu nodrošinājuma direktīva², Norēķinu galīguma direktīva³, Likvidācijas direktīva⁴ un Reģistra regula⁵, neietekmē šis tiesību akta priekšlikums⁶.

Šā priekšlikuma vispārējais mērķis ir atbilstoši KTS rīcības plānam veicināt pārrobežu ieguldījumus ES, līdz ar to atvieglojot uzņēmumiem, tostarp MVU, un patērētājiem piekļuvi finansējumam. Šā priekšlikuma īpašais mērķis ir palīdzēt palielināt pārrobežu prasījumu darījumu skaitu, nodrošinot juridisko noteiktību, Savienības līmenī pieņemot vienotas tiesību kolīziju normas.

Lai palielinātu pārrobežu prasījumu un vērtspapīru darījumu skaitu, ir būtiska skaidrība un paredzamība attiecībā uz to, kuras valsts tiesību akti ir piemērojami, lai noteiktu, kam pieder prasījums vai vērtspapīrs pēc tam, kad ir noticis pārrobežu darījums. Juridiskā nenoteiktība attiecībā uz to, kuras valsts tiesību akti nosaka, kam pieder aktīvs pēc tam, kad ir noticis pārrobežu darījums, nozīmē, ka atkarībā no tā, kuras dalībvalsts tiesas vai iestādes novērtē

¹ COM (2018) 89.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/47/EK (2002. gada 6. jūnijs) par finanšu nodrošinājuma līgumiem, OV L 168, 27.6.2002., 43.–50. lpp.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/26/EK (1998. gada 19. maijs) par norēķinu galīgumu maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmās, OV L 166, 11.6.1998., 45.–50. lpp.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/24/EK (2001. gada 4. aprīlis) par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju, OV L 125, 5.5.2001., 15.–23. lpp.

⁵ Komisijas Regula (ES) Nr. 389/2013 (2013. gada 2. maijs), ar ko izveido Savienības reģistru saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 280/2004/EK un Lēmumu Nr. 406/2009/EK un atceļ Komisijas Regulu (ES) Nr. 920/2010 un Regulu (ES) Nr. 1193/2011, OV L 122, 3.5.2013., 1.–59. lpp.

⁶ Sk. Finanšu nodrošinājuma direktīvas (FND) 9. panta 1. un 2. punktu, Norēķinu galīguma direktīvas (NGD) 9. panta 2. punktu un Likvidācijas direktīvas (LD) 24. pantu. Kamēr FND un NGD atsaucas uz dematerializētiem vērtspapīriem, LD atsaucas uz instrumentiem, kuru esība vai nodošana nozīmē to reģistrēšanu reģistrā, kontā vai centralizētā depozītu sistēmā (CDS).

strīdu par prasījuma vai vērtspapīra īpašumtiesībām, pārrobežu darījumu rezultātā var piešķirt vai nepiešķirt sagaidāmās likumiskās īpašumtiesības. Maksātspējas gadījumā, ja tiesa pārbauda jautājumus par īpašumtiesībām un tiesību izpildāmību, kas izriet no pārrobežu darījumiem, juridiskie riski, ko izraisa juridiskā nenoteiktība, var radīt neparedzētus zaudējumus.

Šajā priekšlikumā izklāstītie vienotie noteikumi paredzēs, kuras valsts tiesību aktiem būtu jānosaka prasījuma īpašumtiesības pēc tam, kad tas ir cedēts pārrobežu darījumā, tādējādi novēršot juridisko risku un potenciālas sistēmiskās sekas. Juridiskās noteiktības ieviešana sekmēs pārrobežu ieguldījumus, piekļuvi lētākiem kredītiem un tirgus integrāciju.

Prasījumu cesija ir mehānisms, ko izmanto uzņēmumi, lai iegūtu likviditāti un piekļuvi kredītiem, piemēram, faktoringa un nodrošinājuma darījumos, kā arī bankas un uzņēmumi, lai optimizētu sava kapitāla izmantošanu, piemēram, vērtspapīrošanas darījumos.

Daudziem uzņēmumiem faktoringa ir būtisks likviditātes avots. Faktoringa darījumā uzņēmums (cedents, visbiežāk — MVU) cedē (pārdod) debitoru parādus faktoram (cesionāram, bieži — bankai) par cenu ar atlaidi, lai cedents nekavējoties saņemtu skaidru naudu. Faktors iekasē par rēķiniem maksājamo naudu un uzņemas risku par sliktiem parādiem. Lielākā daļa faktoringa izmantotāju ir MVU: Mazie ir 76 %, vidējie — 11 % un lielie — 13 %. Tādējādi faktoringa MVU nozarē ir uzskatāms par ekonomiskās izaugsmes pamatu, jo tradicionālo aizdevumu saņemšana MVU var būt sarežģītāka⁷. Eiropa kā reģions ir lielākais faktoringa tirgus pasaulē un veido 66 % no pasaules tirgus⁸.

Faktoringa piemērs

MVU C neatliekami nepieciešama skaidra nauda, lai norēķinātos ar piegādātājiem. Klientu rēķinu apmaksas termiņš ir tikai pēc trim mēnešiem. MVU C (cedents) nolēmj cedēt (pārdot) rēķinus faktoram (cesionāram) — bankai B — par cenu ar atlaidi, lai nekavējoties saņemtu skaidru naudu no B. Diskonta cena, par kuru MVU C pārdod rēķinus B, sedz B izmaksas un komisijas maksu.

Nodrošinājuma darījumā tādus prasījumus kā skaidra nauda, kas kreditēta bankas kontā (kurā klients ir kreditors un banka ir debitors), vai kredītu prasījumi (t. i., bankas aizdevumi) var izmantot kā finanšu nodrošinājumu, lai nodrošinātu aizdevuma līgumu (piemēram, klients var izmantot bankas kontā kreditētu skaidru naudu kā nodrošinājumu, lai saņemtu kredītu, un banka var izmantot kredīta aizdevumu kā nodrošinājumu, lai saņemtu kredītu). Kredīta prasījumu nodrošinājumi ir ārkārtīgi svarīgi finanšu nozarē. Aptuveni 22 % Eirosistēmas⁹ refinansēšanas darījumu ir nodrošināti ar kredītu prasījumiem¹⁰.

⁷ *Factoring and Commercial Finance: A Whitepaper*, 20. lpp., ES Faktoringa un komerciālo finanšu nozares federācija (ESF).

⁸ 2015. gadā faktoringa Eiropā kā reģionā veidoja EUR 1,566 miljardus. Galvenie Eiropas tirgi ir AK, Francija, Vācija, Itālija un Spānija. Globālais faktoringa tirgus 2015. gadā veidoja EUR 2,373 miljardus. Avots: *Factors Chain International FCI*.

⁹ Eirosistēmu veido Eiropas Centrālā banka un to dalībvalstu, kuras ir ieviesušas *euro*, nacionālās centrālās bankas.

¹⁰ Aptuveni 22 % Eirosistēmas refinansēšanas darījumu ir nodrošināti ar kredītu prasījumiem, uz 2017. gada 2. ceturksnī veidojot aptuveni EUR 380 miljardus, no kuriem apmēram EUR 100 miljardi ir kredītu prasījumi, kas mobilizēti pārrobežu darījumos. Kopumā Eirosistēma uz 2017. gada jūnija beigām pārrobežu nodrošinājumos bija mobilizējusi aptuveni EUR 450 miljardus.

Nodrošinājuma piemērs

MVU C (cedents) vēlas saņemt aizdevumu bankā A (cesionārs), lai uzbūvētu lielāku noliktavu, kā nodrošinājumu izmantojot prasījumus, kas tam ir pret klientiem. Ja MVU C bankrotē un nevar atmaksāt kredītu, banka A (nodrošinājuma ņēmējs) varēs atgūt parādu, izpildot prasības, kas MVU C bija pret tā klientiem.

Vērtspapīrošana ļauj cedentam, ko sauc par “iniciatoru” (piemēram, uzņēmumam vai bankai), refinansēt savu prasījumu kopumu (piemēram, automašīnu nomas maksas, kredītkaršu parādus, hipotekāro kredītu maksājumus), cedējot tos “īpašam nolūkam dibinātai sabiedrībai” (ĪNDS). Īpašam nolūkam dibināta sabiedrība (cesionārs) kapitāla tirgos emitē parāda vērtspapīrus (piemēram, obligācijas), atspoguļojot ieņēmumus no šiem prasījumiem. Tā kā maksājumus veic par pamatā esošajiem prasījumiem, īpašam nolūkam dibinātā sabiedrība izmanto saņemtos ieņēmumus, lai veiktu maksājumus par vērtspapīriem ieguldītājiem. Vērtspapīrošana var pazemināt finansēšanas izmaksas, jo īpašam nolūkam dibinātā sabiedrība ir veidota tādējādi, lai maksimāli ierobežotu tās likvidācijas iespēju. Vērtspapīrošana uzņēmumiem var sniegt piekļuvi kredītiem, kuru izmaksas ir zemākas nekā banku aizdevumiem. Bankām vērtspapīrošana ir veids, kā labāk izmantot savus aktīvus un atbrīvot bilances, lai pavērtu iespējas izsniegt aizdevumus ekonomikā¹¹. Kā daļu no Kapitāla tirgu savienības rīcības plāna Savienība ir pieņēmusi tiesību aktus, lai veicinātu drošu un likvīdu vērtspapīrošanas tirgu. Šo noteikumu mērķis ir no jauna izveidot drošu vērtspapīrošanas tirgu ES, diferencējot vienkāršus, pārredzamus un standartizētus produktus no nepārredzamiem un dārgiem. Juridiskā noteiktība par to, kam pieder cedētais prasījums, ir būtiski svarīga visiem vērtspapīrošanas veidiem.

Vērtspapīrošanas piemērs

Liels mazumtirgotāju tīkls C (cedents) cedē debitoru parādus, kas izriet no klientu izmantotās tīkla iekšējās kredītkartes, īpašam nolūkam izveidotajai sabiedrībai A (cesionārs)¹². Tad A emitē parāda vērtspapīrus ieguldītājiem kapitāla tirgos. Šo parāda vērtspapīru nodrošinājums ir ienākumu plūsma, kas saņemta par kredītkaršu parādiem, kas ir cedēti A. Tā kā maksājumi ir veicami atbilstoši debitoru parādiem, A izmantos saņemtos ieņēmumus, lai veiktu maksājumus par parāda vērtspapīriem.

¹¹ ES 2016. gadā vērtspapīrošanas tirgus vērtība bija EUR 237,6 miljardi, un 2016. gada nogalē neatmaksātā summa bija EUR 1,27 triljoni — *AFME Securitisation Data Report Q4 2016*.

¹² Šis piemērs ir tā piemēra adaptēts skaidrojums, kas ietverts *UNCITRAL* (ANO Starptautisko tirdzniecības tiesību komisija) Tiesību aktu izstrādes rokasgrāmatā par nodrošinātiem darījumiem, 16. un 17. lpp.

Kāpēc juridiskā noteiktība ir svarīga?

Cesionāram (piemēram, faktoram, nodrošinājuma ņēmējam vai iniciatoram) ir svarīgi iegūt likumiskās īpašumtiesības uz cedēto prasījumu, jo pretējā gadījumā trešās personas var pieprasīt juridiskās īpašumtiesības uz to pašu prasījumu. Tādējādi rastos prioritātes konflikts, proti, situācija, kurā jānoskaidro, kuras no abām īpašumtiesībām — cesionāra vai konkurējošā prasītāja īpašumtiesības — būtu noteicošās. Prioritātes konflikts starp prasījuma(-u) cesionāru un trešo personu būtībā var rasties divās situācijās:

- ja cedents prasījumu ir cedējis divreiz (nejauši vai tīšuprāt) dažādiem cesionāriem, tad otrais cesionārs varētu pieprasīt likumiskās īpašumtiesības uz to pašu prasījumu. Tiesību akti, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, atrisinās prioritātes konfliktu starp vienu un tā paša prasījuma cesionāriem;
- ja cedents kļūst maksātnespējīgs, cedenta kreditori vēlēties zināt, vai cedētais prasījums vēl arvien veido maksātnespējīgā parādnieka mantu, proti, vai cesija ir īstenota, kā rezultātā cesionārs ir ieguvis likumiskās īpašumtiesības uz prasījumu. Tiesību akti, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, atrisinās prioritātes konfliktu starp cesionāru un cedenta kreditoriem.

Situācijās, kad prasījumus cedē vienas valsts ietvaros, ir skaidrs, ka valsts materiālās tiesību normas noteiks prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām (vai īpašniekiem), proti, to, kādas prasības cesionāram ir jāizpilda, lai nodrošinātu, ka tas iegūst likumiskās īpašumtiesības uz cedētajām prasībām, ja rodas prioritātes konflikts. Taču pārrobežu scenārijā potenciāli var piemērot vairāku valstu tiesību aktus, un cesionāriem ir nepieciešama skaidrība, kurš tiesību akts ir jāievēro, lai iegūtu likumiskās īpašumtiesības uz cedēto prasījumu.

Juridiskais risks

Piemērojamās tiesību aktus, proti, valsts tiesību aktus, kas piemērojami noteiktā pārrobežu situācijā, nosaka, izmantojot tiesību kolīziju normas. Ja nav vienotas Savienības tiesību kolīziju normas, piemērojamās tiesību aktus nosaka atbilstoši valstu tiesību kolīziju normām.

Tiesību kolīziju normas par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām šobrīd ir nostiprinātas dalībvalstu līmenī. Dalībvalstu tiesību kolīziju normas nav saskanīgas, jo tās ir balstītas uz atšķirīgiem saistošajiem faktoriem, lai noteiktu piemērojamās tiesību aktus: piemēram, Spānijas un Polijas tiesību normu kolīziju noteikumi ir balstīti uz cedētā prasījuma tiesību aktiem, savukārt Beļģijas un Francijas kolīziju noteikumi ir balstīti uz cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktiem, bet Nīderlandes kolīziju noteikumi ir balstīti uz cesijas līguma tiesību aktiem. Arī valstu tiesību kolīziju normas ir neskaidras, jo īpaši, ja tās nav nostiprinātas likumā.

Pretrunas dalībvalstu tiesību kolīziju normās nozīmē, ka dalībvalstis var noteikt dažādu valstu tiesību aktus kā tos, kas reglamentētu prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām. Šāds juridiskās noteiktības trūkums attiecībā uz to, kuras valsts tiesību akts ir piemērojams trešām personām radītām sekām, rada pārrobežu cesijas juridisku risku, kas nepastāv vienā valstī veiktām cesijām. Sastopoties ar šo risku, cesionārs var reaģēt trīs dažādos veidos:

- i) ja cesionārs nezina juridisko risku vai izvēlas to ignorēt, tas var saskarties ar negaidītiem finanšu zaudējumiem, ja rodas prioritātes konflikts, un tas zaudē cedētā prasījuma

likumiskās īpašumtiesības. Juridiskas risks, kas izriet no juridiskās nenoteiktības attiecībā uz to, kam pēc pārrobežu cesijas pieder prasījums, un kas kļuva aktuāls 2008. gada finanšu krīzes laikā, piemēram, kad sabruka *Lehman Brothers International* (Eiropa), vēl šodien tiek risināts jautājums par aktīvu īpašumtiesībām¹³. Tādējādi neskaidrība par prasījumu īpašumtiesībām var radīt rezonanses ietekmi un padziļināt, kā arī paildzināt finanšu krīzes ietekmi;

ii) ja cesionārs izlemj mazināt juridisko risku, vēršoties pēc specifiskas juridiskās palīdzības attiecībā uz to, kuras valsts tiesību aktus var potenciāli piemērot pārrobežu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, un izpilda prasības saskaņā ar visiem šādiem tiesību aktiem, lai nodrošinātu likumiskās īpašumtiesības uz cedētajām prasībām, tam radīsies lielākas darījuma izmaksas no 25 % līdz 60 %¹⁴, kas nav nepieciešamas cesijai vienā valstī;

iii) ja cesionāru kavē juridiskais risks un viņš izvēlas no tā izvairīties, tad viņš var atteikties no uzņēmējdarbības iespējām un var samazināties tirgus integrācija. Ņemot vērā to, ka šobrīd trūkst vienotas tiesību kolīziju normas par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, prasījumu cesijas parasti veic vienā valstī, nevis vairākās: piemēram, galvenais faktoringa veids ir vietējais, un 2016. gadā tas sasniedza aptuveni 78 % no kopējā apgrozījuma¹⁵.

Ja cesionārs izlemj veikt cesiju, neatbilstības starp dalībvalstu tiesību kolīziju normām nozīmē, ka prioritātes konfliktā par to, kam pieder prasījums pēc pārrobežu cesijas, iznākums atšķirsies atkarībā no valstu tiesību aktiem, ko piemērojusi dalībvalsts tiesa vai iestāde, kas izskata strīdu. Atkarībā no piemērotajiem valstu tiesību aktiem pārrobežu prasījumā var piešķirt vai nepiešķirt paredzētās likumiskās īpašumtiesības prasītājiem.

Vienotu noteikumu pievienotā vērtība

Šobrīd vienotās Savienības tiesību kolīziju normas nosaka tiesību aktus, kas piemērojami prasījumu un vērtspapīru darījumu *līgumsaistībām*. Jo īpaši Regulā “Roma I”¹⁶ ir noteikti tiesību akti, kas piemērojami līgumsaistībām starp prasījumu cesijas pusēm (starp cedentu un cesionāru un starp cesionāru un parādnieku) un starp kreditoru/cedentu un parādnieku. Tāpat Regulā “Roma I” ir noteikti tiesību akti, kas ir piemērojami līgumsaistībām starp pārdevēju un pircēju vērtspapīru darījumos.

Vienotas Savienības tiesību kolīziju normas arī nosaka tiesību aktus, kas ir piemērojami *sekām īpašuma tiesību ziņā*, ko rada dematerializēto vērtspapīru darījumi un tādi darījumi ar instrumentiem, kuru esība vai nodošana nozīmē, ka tie ir reģistrēti reģistrā, kontā vai centralizētā depozītu sistēmā, kā paredzēts trīs direktīvās, proti, Finanšu nodrošinājuma direktīvā, Norēķinu galīguma direktīvā un Likvidācijas direktīvā. Taču nav pieņemtas vienotas Savienības tiesību kolīziju normas par tiesību aktiem, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām īpašuma tiesību ziņā. Ar šo ierosināto regulu ir paredzēts novērst šo trūkumu.

¹³ *Joint Administrators of Lehman Brothers International Europe (LBIE), Fifteenth Progress Report*, 12.4.2016. Sk. <http://www.pwc.co.uk/services/business-recovery/administrations/lehman/lehman-brothers-international-europe-in-administration-joint-administrators-15th-progress-report-12-april-2016.html>

¹⁴ Skatīt atbildes uz ES Faktoringa un komerciālo finanšu nozares federācijas (ESF) organizētās sabiedriskās apspriešanas 23. jautājumu. Francijas Banku federācija (Francija); *Asset Based Finance Association Limited (ABFA)* (AK).

¹⁵ ES Faktoringa un komerciālo finanšu nozares federācija — *EU Yearbook*, 2016.-2017., 13. lpp.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I), OV L 177, 4.7.2008., 6.–16. lpp.

Vienotās tiesību kolīziju normas, kas noteiktas ierosinātajā regulā, paredz, ka vispārēji tās valsts tiesību akti, kurā atrodas cedenta pastāvīgā mītnesvieta, reglamentē prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām. Taču ierosinātajā regulā ir arī paredzēti izņēmumi, kad atsevišķiem prasījumiem piemēro cedētās prasības tiesību aktus, kur vispārējie noteikumi nebūtu piemēroti, kā arī tiesību aktu izvēles iespēju vērtspapīrošanai ar mērķi paplašināt vērtspapīru tirgu.

Vienotu tiesību kolīziju normu pieņemšana Savienības līmenī par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām sniegs būtisku pievienoto vērtību finanšu tirgiem.

Pirmkārt, juridiskā noteiktība, ko nodrošinās vienotie noteikumi, ļaus cesionāriem izpildīt tikai vienas valsts tiesību aktu prasības, lai nodrošinātu likumisko īpašumtiesību uz cedētajiem prasījumiem iegūšanu. Šī juridiskā noteiktība novērsīs juridisko risku, kas šobrīd ir saistīts ar pārrobežu prasījumu cesiju, attiecībā uz neparedzētiem zaudējumiem un iespējamām rezonanses sekām, palielinātām darījumu izmaksām, neizmantotām uzņēmējdarbības iespējām un samazinātu tirgus integrāciju. Vienotās tiesību kolīziju normas, kas jo īpaši attiecas uz vērtspapīrošanu, atzīst lielu komersantu praksi piemērot cedētā prasījuma tiesību aktus prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, taču vienlaikus to mērķis ir ļaut mazākiem komersantiem ienākt vai stiprināt savu klātbūtni vērtspapīru tirgū, piemērojot cedenta pastāvīgās mītnesvietas valsts tiesību aktus cesijas radītajām sekām attiecībā uz trešām personām. Vērtspapīrošanai piemērojamo tiesību kolīziju normu elastīgums atvieglos vērtspapīru tirgu paplašināšanos, pateicoties jaunpienācējiem tirgū un jaunām uzņēmējdarbības iespējām.

Otrkārt, tiesību kolīziju normu vienādība dalībvalstīs nodrošinās, ka, lai atrisinātu prioritātes konfliktu, kas rodas starp cesionāru un konkurējošu prasītāju, tiks piemēroti vieni un tie paši valsts tiesību akti neatkarīgi no tā, kuras dalībvalsts tiesa vai iestāde izskata strīdu.

Tādējādi juridiskās noteiktības ieviešana veicinās pārrobežu ieguldījumus, kas saskaņā ar Kapitāla tirgu savienības rīcības plānu ir šīs ierosinātās regulas galvenais mērķis.

Kas ir prasījums?

Prasījums ir kreditora tiesības pret parādnieku par naudas summas maksājuma saņemšanu (piemēram, debitoru parādi) vai pienākuma izpildi (piemēram, pamatā esošo aktīvu piegādes saistība saskaņā ar atvasinājuma līgumiem).

Prasījumus var iedalīt trīs kategorijās:

- i) Pirmā kategorija ietver “tradicionālos prasījumus” vai debitoru parādus, piemēram, naudu, kas jāsaņem par neapmaksātiem darījumiem (piemēram, nauda, kas uzņēmumam jāsaņem no klienta par neapmaksātiem rēķiniem).
- ii) Finanšu instrumenti, kā definēts *MiFID II*¹⁷, ietver finanšu tirgos tirgotos vērtspapīrus un atvasinātos instrumentus. Vērtspapīri ir aktīvi, savukārt atvasinātie instrumenti ir līgumi, kas paredz gan līgumslēdzēju tiesības (jeb prasījumus), gan pienākumus. Otrā prasījumu kategorija ir prasījumi, kas izriet no finanšu instrumentiem (reizēm dēvēti par “finanšu

¹⁷ Finanšu instrumenti ir uzskaitīti *MiFID II*, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par finanšu instrumentu tirgiem un ar kuru groza Direktīvu 2002/92/EK un Direktīvu 2011/61/ES, 1. pielikuma C. iedaļā, OV L 173, 12.6.2014., 349.–496. lpp.

prasījumiem”), piemēram, prasījumi, kas izriet no atvasinājumu līgumiem (piemēram, summa, kas jāmaksā pēc slēguma aprēķina atvasinājumu līgumā).

iii) Trešā prasījumu kategorija ir skaidra nauda, kas kreditēta kredītiestādes (piemēram, bankas) kontā, kur konta turētājs (piemēram, patērētājs) ir kreditors, bet kredītiestāde ir debitors.

Šis priekšlikums attiecas uz iepriekš minētajām prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām (īpašniekiem). Tas neattiecas uz tādu *līgumu* (piemēram, atvasinājumu līgumu) nodošanu, kuros ir ietvertas gan tiesības (jeb prasījumi), gan pienākumi, vai līgumu, kas ietver šādas tiesības un pienākumus, pārjaunojumu. Tā kā šis priekšlikums neattiecas uz līgumu nodošanu vai pārjaunojumu, finanšu instrumentu tirdzniecībai un šo instrumentu klīringam un norēķiniem turpinās piemērot tiesību aktus, kas piemērojami līgumsaistībām saskaņā ar Regulu “Roma I”. Piemērojamos tiesību aktus parasti izvēlas līgumslēdzēji vai nosaka nediskrecionārie noteikumi, kas piemērojami finanšu tirgiem.

Prasījumi, kas izriet no finanšu instrumentiem, kā definēts *MiFID II*, piemēram prasījumi, kas izriet no atvasinājumu līgumiem, ir būtiski pareizai finanšu tirgu darbībai. Līdzīgi kā vērtspapīri, tirdzniecība ar tādiem finanšu instrumentiem kā atvasinātie finanšu instrumenti rada lielu pārrobežu darījumu apjomu. Tādus finanšu instrumentus kā atvasinātie finanšu instrumenti nereti ieegrāmato dematerializētā veidā.

Tādu finanšu instrumentu kā atvasinātie finanšu instrumenti esības vai nodošanas ieegrāmatošanu dematerializētā vai citā veidā regulē dalībvalsts tiesību akti. Dažās dalībvalstīs noteikta veida atvasinātos finanšu instrumentus ieegrāmato dematerializētā veidā un uzskata par vērtspapīriem, savukārt citās dalībvalstīs ne. Atkarībā no tā, vai saskaņā ar valsts tiesību aktiem tādu finanšu instrumentu kā atvasinājumu līgumu ieegrāmato dematerializētā veidā un uzskata par vērtspapīru vai ne, iestāde vai tiesa, kas izskata jautājumu par to, kam pieder likumiskās īpašumtiesības uz finanšu instrumentu vai prasījumu, kas izriet no šā finanšu instrumenta, piemēro tiesību kolīziju normas par dematerializēto vērtspapīru nodošanas sekām īpašuma tiesību ziņā vai tiesību kolīziju normas par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz īpašniekiem.

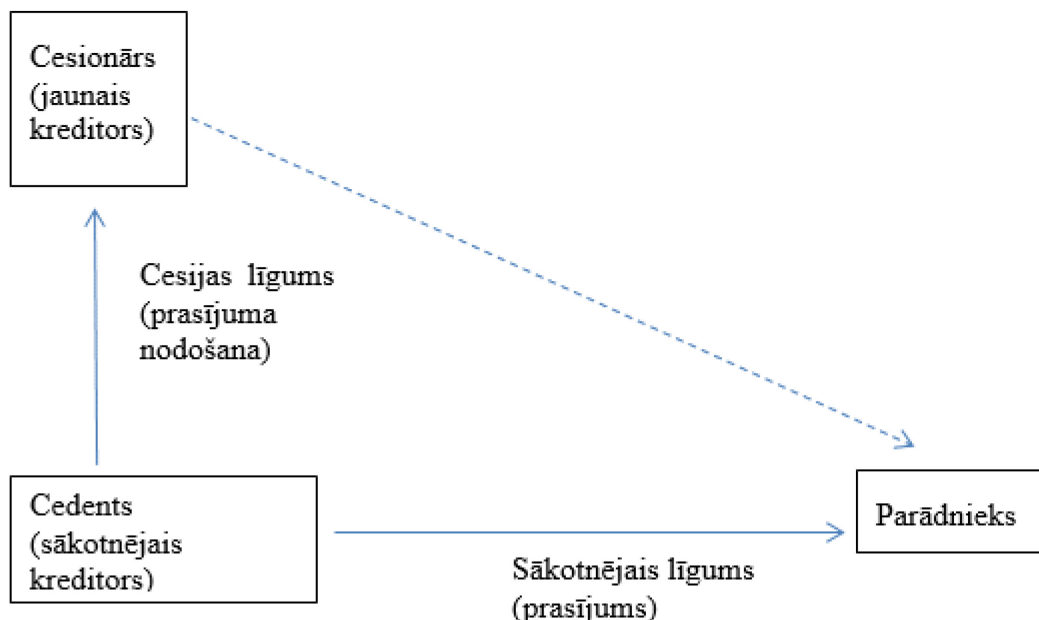
Šis priekšlikums attiecas uz tiesību kolīziju normām attiecībā uz “tradicionālo prasījumu”, “finanšu prasījumu” (proti, prasījumu, kas izriet no tādiem finanšu instrumentiem kā atvasinātie finanšu instrumenti, kas nav ieegrāmatoti dematerializētā veidā un nav uzskatāmi par vērtspapīriem saskaņā ar valsts tiesību aktiem) un “kredītiestādē kreditētas skaidrās naudas”, kopā sauktus par “prasījumiem”, sekām, ko cesija rada trešām personām.

Tādu finanšu instrumentu kā atvasinātie finanšu instrumenti, kas ir ieegrāmatoti dematerializētā veidā un ir uzskatāmi par vērtspapīriem saskaņā ar valsts tiesību aktiem, darījumu radītās sekas attiecībā uz trešām personām reglamentē tiesību kolīziju normas, kas piemērojamas darījumu ar dematerializētiem vērtspapīriem un tādu instrumentu, kuru esība vai nodošana nozīmē to reģistrēšanu reģistrā, kontā vai centralizētā depozītu sistēmā, kas jo īpaši paredzēti Finanšu nodrošinājuma direktīvā, Norēķinu galīguma direktīvā un Likvidācijas direktīvā, darījumu sekām īpašuma tiesību ziņā. Tādējādi tiesību kolīziju normu darbības joma šajā priekšlikumā un tiesību kolīziju normu darbības joma šajās trīs direktīvās nepārklājas, jo priekšlikums attiecas uz prasījumiem, bet direktīvas attiecas uz dematerializētiem vērtspapīriem un instrumentiem, kuru esība vai nodošana nozīmē to

reģistrēšanu reģistrā, kontā vai centralizētā depozītu sistēmā¹⁸. Trīs direktīvas ir paskaidrotas šodien pieņemtajā Paziņojumā par tiesību aktiem, kas piemērojami vērtspapīru darījumu sekām īpašuma tiesību ziņā.

Kas ir prasījuma cesija?

Prasījuma cesijā kreditors (“cedents”) nodod savas tiesības uz prasījumu pret parādnieku citai personai (“cesionāram”).

Finanšu tirgus dalībniekiem un arī reālai ekonomikai ir svarīga skaidrība par to, kam pieder prasījums pēc tā pārrobežu cesijas. Tas ir tāpēc, ka nereti prasījumu cesiju izmanto uzņēmumi kā mehānismu, kas ļauj iegūt likviditāti vai piekļuvi kredītam.

Piemēram, faktoringa darījumā uzņēmums (cedents) pārdod savus prasījumus par cenu ar atlaidi faktoram (cesionāram), bieži bankai, pretī nekavējoties saņemot skaidru naudu. Lielākā daļa faktoringa izmantotāju ir MVU (87 %) ¹⁹.

Prasījumu cesiju izmanto arī patērētāji, uzņēmumi un bankas, lai iegūtu piekļuvi kredītam, piemēram, nodrošinājuma darījumā. Nodrošinājuma darījumos tādus prasījumus kā skaidra nauda, kas kreditēta bankas kontā, vai kredītu prasījumi (t. i., bankas aizdevumi) var izmantot kā finanšu nodrošinājumu, lai nodrošinātu aizdevuma līgumu (piemēram, klients var izmantot bankas kontā kreditētu skaidru naudu kā nodrošinājumu, lai saņemtu kredītu, un banka var izmantot kredīta aizdevumu kā nodrošinājumu, lai saņemtu kredītu).

Visbeidzot, prasījumu cesiju arī izmanto uzņēmumi un bankas, lai aizņemtos naudu no kapitāla tirgiem, cedējot vairākus līdzīgus prasījumus īpašam nolūkam dibinātai sabiedrībai

¹⁸ Sk. Finanšu nodrošinājuma direktīvas (FND) 9. panta 1. un 2. punktu, Norēķinu galīguma direktīvas (NGD) 9. panta 2. punktu un Likvidācijas direktīvas (LD) 24. pantu. Kamēr FND un NGD atsaucas uz dematerializētiem vērtspapīriem, LD atsaucas uz instrumentiem, kuru esība vai nodošana nozīmē to reģistrēšanu reģistrā, kontā vai centralizētā depozītu sistēmā (CDS).

¹⁹ *Factoring and Commercial Finance: A Whitepaper*, 20. lpp., ES Faktoringa un komerciālo finanšu nozares federācija (ESF).

un tam sekojošai šādu prasījumu vērtspapīrošanai parādu vērtspapīros (piemēram, obligācijās).

Ieinteresētās personas, ko tieši ietekmē juridiskais risks prasījumu pārrobežu darījumos, ir aizņēmēji (mazumtirdzniecības klienti un uzņēmumi, tostarp MVU), finanšu iestādes (piemēram, bankas, kas izsniedz aizdevumus, veic faktoringa, nodrošinājuma un vērtspapīrošanas darījumus), finanšu starpnieki, kas veic prasījumu darījumus, un gala ieguldītāji (fondi, mazumtirdzniecības investori).

Tiesību kolīziju normu izstrāde attiecībā uz prasījumu cesiju

Paplašinoties valstu tirgu savienojamībai, prasījumu cesija nereti ietver pārrobežu elementu (piemēram, cedents un cesionārs vai cesionārs un parādnieks atrodas dažādās valstīs). Tādējādi uz cesiju var attiekties vairāku valstu tiesību akti. Savienības vai dalībvalsts līmenī nostiprinātās tiesību kolīziju normas nosaka, kuras valsts tiesību akti ir piemērojami dažādiem pārrobežu prasījumu cesijas elementiem.

Tiesību kolīziju normas attiecībā uz pārrobežu prasījumu cesiju attiecas uz diviem elementiem: 1) uz līgumattiecību elementu, kas attiecas uz pušu savstarpējām saistībām; un 2) uz īpašumtiesību elementu, kas attiecas uz īpašumtiesību uz prasījumu pāreju un kas tādējādi var ietekmēt trešās personas.

Regula “Roma I” par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, saskaņoja tiesību kolīziju normas Savienības līmenī attiecībā uz prasījumu cesijas **līgumattiecību elementiem**. Tādējādi regula ietver vienotas tiesību kolīziju normas attiecībā uz i) attiecībām starp cesijas līguma līgumslēdzējiem — cedentu un cesionāru²⁰, un ii) attiecībām starp cesionāru un parādnieku²¹. Regulas “Roma I” tiesību kolīziju normas ir piemērojamas arī attiecībām starp sākotnējo kreditoru (cedentu) un parādnieku²².

Savukārt attiecībā uz prasījumu cesijas īpašumtiesību elementiem tiesību kolīziju normu Savienības līmenī nav. Prasījumu cesijas īpašumtiesību elementi jeb trešām personām radītās sekas pamatā attiecas uz to, kam pieder īpašumtiesības uz prasījumu, jo īpaši uz to: i) kādas prasības cesionāram ir jāizpilda, lai nodrošinātu, ka tas iegūst likumiskās īpašumtiesības uz prasījumu pēc cesijas (piemēram, cesijas reģistrācija publiskā reģistrā, rakstisks paziņojums par cesiju parādniekam), un ii) kā atrisināt prioritātes konfliktus, t. i., konfliktus starp vairākiem konkurējošiem prasītājiem, par to, kam pieder prasījums pēc pārrobežu cesijas (piemēram, starp diviem cesionāriem gadījumos, kad viens un tas pats prasījums ir cedēts divreiz, vai starp cesionāru un cedenta kreditoru).

Jautājumu par to, kuram tiesību akta būtu jāreglamentē prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām, pirmo reizi izskatīja, kad 1980. gada Romas Konvenciju pārveidota Regulā “Roma I”²³, un pēc tam likumdošanas sarunu laikā, kuru rezultātā pieņēma Regulu “Roma I”. Komisijas priekšlikumā Regulai “Roma I” izvēlējās cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktus kā tādus, kas būtu jāpiemēro prasījumu cesijas sekām attiecībā uz

²⁰ Regulas “Roma I” 14. panta 1. punkts.

²¹ Regulas “Roma I” 14. panta 2. punkts.

²² Regulas “Roma I” 2. un 3. pants.

²³ Zaļās grāmatas par 1980. gada Romas Konvencijas par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, pārvēršanu Kopienas tiesību instrumentā un modernizēšanu 18. jautājums, [COM\(2002\) 654 galīgā redakcija](#), 39.–41. lpp.

trešām personām²⁴. Visbeidzot, regulā²⁵ neiekļāva tiesību kolīziju normas par cesijas sekām attiecībā uz trešām personām šā jautājuma sarežģītības dēļ un tāpēc, ka trūka laika, lai to risinātu nepieciešamajā detalizācijas pakāpē.

Taču Regulas “Roma I” 27. panta 2. punktā ir atzīts šā neatrisinātā jautājuma nozīmīgums, pieprasot Komisijai iesniegt ziņojumu par tiesiskajām sekām, ko cesija rada trešām personām, vajadzības gadījumā pievienojot priekšlikumu par grozījumiem regulā²⁶. Šai nolūkā Komisija pasūtīja ārējo pētījumu²⁷ un 2016. gadā pieņēma ziņojumu, piedāvājot iespējamās jautājuma risinājumus²⁸. Šajā ziņojumā Komisija atzīmēja, ka vienotu tiesību kolīziju normau, kas nosaka, kuri tiesību akti regulē tiesiskās sekas, ko prasījuma cesija rada trešām personām, un jautājumi par prioritāti starp vairākiem prasītājiem, trūkums rada juridisko nenoteiktību, praktiskas problēmas un augstākas juridiskās izmaksas²⁹.

• **Saskanība ar spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Šis priekšlikums atbilst Regulas “Roma I” 27. panta 2. punktā paredzētajai prasībai, proti, ka Komisijai būtu jāpublicē ziņojums un pēc vajadzības jāsniedz priekšlikums par tiesiskajām sekām, ko prasījuma cesija rada trešām personām, un par cesionāra prioritāti attiecībā pret citu personu tiesībām. Ar priekšlikumu saskaņo tiesību kolīziju normas attiecībā uz šiem jautājumiem, kā arī piemērojamo tiesību aktu darbības jomu, proti, jautājumus, kurus būtu jāreglamentē valsts tiesību aktiem, kas priekšlikumā ir noteikti kā piemērojamie tiesību akti.

Priekšlikums ir saskaņā ar spēkā esošajiem Savienības instrumentiem par piemērojamiem tiesību aktiem civillietās un komercietās, jo īpaši ar Regulu “Roma I” attiecībā uz prasījumiem, kas ietverti abu juridisko instrumentu darbības jomā.

Tāpat priekšlikums ir saskaņā ar Maksātnespējas regulu³⁰, kas attiecas uz saistošo faktoru, kas nosaka maksātnespējas procesam piemērojamās tiesību aktus. Cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti, kas priekšlikumā izvēlēti kā tiesību akti, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, saskan ar tiesību aktiem, kas piemērojami cedenta maksātnespējai, jo saskaņā ar Maksātnespējas regulu pamata maksātnespējas process ir jāuzsāk dalībvalstī, kurā atrodas parādnieka galvenais interešu centrs (GIC). Vairums jautājumu, kas saistīti ar cedenta veiktās prasījuma cesijas sekām, rodas cedenta maksātnespējas gadījumā. Maksātnespējīgā cedenta manta atšķirsies atkarībā no tā, vai cedēto prasījumu likumiskās īpašumtiesības ir nodotas cesionāram un — līdz ar to — vai cedenta veiktā prasījumu cesija ir radījusi sekas trešām personām (piemēram, tā kreditoriem). Prioritātes jautājumiem un sekām, ko rada prasījumu cesija trešām personām, piemēram, cedenta kreditoriem, to pašu tiesību aktu kā cedenta maksātnespējai piemērošanas mērķis ir atvieglot cedenta maksātnespējas noregulējumu.

²⁴ Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regula par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Romas I regula) 13. panta 3. punkts, COM(2005) 650 galīgā redakcija.

²⁵ Sk. priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, 13. panta 3. punktu, [COM\(2005\) 650 galīgā redakcija](#), un [Regulas “Roma I” 14. pantu](#).

²⁶ Regulas “Roma I” 27. panta 2. punkts.

²⁷ Lielbritānijas Starptautisko un salīdzinošo tiesību institūta (BIICL) pētījums par tiesiskajām sekām, ko cesija vai subrogācija rada trešajām personām, un par cedēta vai subrogēta prasījuma prioritāti attiecībā pret citu personu tiesībām, 2011 (“[BIICL pētījums](#)”).

²⁸ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par tiesiskajām sekām, ko cesija vai subrogācija rada trešajām personām, un par cedēta vai subrogēta prasījuma prioritāti attiecībā pret citu personu tiesībām, [COM\(2016\) 626 final](#) (“[Komisijas ziņojums](#)”).

²⁹ Komisijas ziņojums, 12. lpp.

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/848 (2015. gada 20. maijs) par maksātnespējas procedūrām, OV L 141, 5.6.2015., 19.–72. lpp.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Iniciatīvas mērķi atbilst Savienības politikai par finanšu tirgus regulējumu.

Lai atvieglotu pārrobežu ieguldījumus, Kapitāla tirgu savienības rīcības plāns paredz veikt mērķtiecīgu rīcību attiecībā uz vērtspapīru īpašumtiesībām un prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Rīcības plānā arī ir norādīts, ka Komisijai būtu jāpiedāvā likumdošanas iniciatīva, lai noskaidrotu juridiski noteiktā veidā, kuras valsts tiesību akti ir jāpiemēro vērtspapīru īpašumtiesībām un prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām.

Samazinot juridisko nenoteiktību, kas var atturēt no pārrobežu prasījumu cesijas īstenošanas vai radīt papildu izmaksas šādos darījumos, šis priekšlikums sekmēs pārrobežu ieguldījumu veicināšanas mērķa sasniegšanu. Pazeminot izmaksas, kas var rasties, ja tirgus dalībnieki, kas nav informēti par juridiskajiem riskiem, kuri izriet no juridiskās nenoteiktības, priekšlikums pilnībā atbilst ieguldītāju aizsardzības mērķim, kas ir izvirzīts vairākos Savienības finanšu tirgus noteikumos. Visbeidzot, saskaņojot tiesību kolīziju normas par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, priekšlikums sniegs juridisko noteiktību pusēm, kas ir iesaistītas faktoringa, nodrošinājuma un vērtspapīrošanas darījumos, tādējādi MVU un patērētājiem atvieglot piekļuvi lētākam finansējumam.

Saskaņā ar Kapitāla tirgu savienības rīcības plānu šis priekšlikums par prasījumiem ir papildināts ar nelegislatīvu iniciatīvu par tiesību aktiem, kas piemērojami vērtspapīru darījumu sekām īpašuma tiesību ziņā. Šobrīd tiesību kolīziju normas par pārrobežu vērtspapīru darījumu sekām īpašuma tiesību ziņā ir paredzēti Finanšu nodrošinājuma direktīvā, Norēķinu galīguma direktīvā un Likvidācijas direktīvā. Kā norādīts, tiesību kolīziju normu darbības joma šajā priekšlikumā un tiesību kolīziju normu darbības joma šajās trīs direktīvās nepārklājas, jo priekšlikums attiecas uz prasījumiem, bet direktīvas attiecas uz dematerializētiem vērtspapīriem un instrumentiem, kuru esamība vai nodošana nozīmē to reģistrēšanu reģistrā, kontā vai centralizētā depozītu sistēmā³¹.

Lai arī attiecībā uz vērtspapīriem ir pieņemtas vienotas tiesību kolīziju normas iepriekš minētajās trīs direktīvās, šajos noteikumos nav izmantots identisks formulējums un dažādās dalībvalstīs tie ir interpretēti un piemēroti atšķirīgi.

Ietekmes novērtējums, ko veica attiecībā uz prasījumiem un vērtspapīriem, liecināja, ka vienotu tiesību kolīziju normu neesība par prasījumu cesijas sekām īpašuma tiesību ziņā ir viens no faktoriem, kura rezultātā prasījumu cesija notiek valsts, nevis pārrobežu mērogā. Turpretim attiecībā uz vērtspapīru darījumiem saglabājusies juridiskā nenoteiktība, kas izriet no spēkā esošo direktīvu atšķirīgajām interpretācijām, šķietami netraucē būtiskai pārrobežu tirgu attīstībai. Šis apsvērums, kā arī minimālie taustāmie pierādījumi par būtisku risku attiecībā uz vērtspapīriem lika izvēlēties nelegislatīvu iniciatīvu kā vēlamo politikas iespēju vērtspapīriem.

Rezumējot, galvenā atšķirība starp prasījumu jomu un vērtspapīru jomu ir tā, ka, kamēr attiecībā uz prasījumu cesijas sekām īpašuma tiesību ziņā nav nekādu ES tiesību kolīziju normu, kas nosaka vajadzību pēc legislatīva pasākuma, lai novērstu juridisko risku, kas rodas

³¹ Sk. Finanšu nodrošinājuma direktīvas (FND) 9. panta 1. un 2. punktu, Norēķinu galīguma direktīvas (NGD) 9. panta 2. punktu un Likvidācijas direktīvas (LD) 24. pantu. Kamēr FND un NGD atsaucas uz dematerializētiem vērtspapīriem, LD atsaucas uz instrumentiem, kuru esība vai nodošana nozīmē to reģistrēšanu reģistrā, kontā vai centralizētā depozītu sistēmā (CDS).

pārrobežu prasījumu cesijā, trīs direktīvas jau ietver tiesību kolīziju normas par vērtspapīru darījumu sekām īpašuma tiesību ziņā, kas, pat ņemot vērā to, ka nav saskaņoti formulētas, paredz vienīgi ieteikuma tiesību pasākumu pieņemšanu.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Priekšlikuma juridiskais pamats ir LESD 81. panta 2. punkta c) apakšpunkts, kas tiesu iestāžu sadarbības jomā civillietās, kurās ir pārrobežu elementi, īpaši piešķir tiesības Parlamentam un Padomei pieņemt pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt “dalībvalstu piemērojamo tiesību saderību kolīziju normu (...) jautājumos”.

Ņemot vērā LESD 22. protokolu, juridiski pasākumi, kas pieņemti brīvības, drošības un tiesiskuma jomā, piemēram, tiesību kolīziju normas, nav saistoši un nav piemērojami Dānijā. Ņemot vērā LESD 21. protokolu, arī AK un Īrijai šādi pasākumi nav saistoši. Taču, tiklīdz šajā jomā ir iesniegts priekšlikums, dalībvalstis var paziņot par savu vēlmi piedalīties pasākuma pieņemšanā un piemērošanā, un, kad pasākums ir pieņemts, tās var paziņot par vēlmi šo pasākumu pieņemt.

• Subsidiaritāte

Pāšreizējo juridisko nenoteiktību un no tās izrietošo juridisko risku rada atšķirīgās dalībvalstu materiālās tiesību normas, kas reglamentē prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām. Rīkojoties atsevišķi, dalībvalstis nevarēja apmierinoši likvidēt juridisko risku un šķēršļus, kādi pastāv pārrobežu prasījumu cesijā, jo tad valstu noteikumiem un procesiem būtu jābūt vienādiem vai vismaz saderīgiem, lai tie darbotos pārrobežu situācijā. Ir nepieciešama darbība Savienības līmenī, lai nodrošinātu, ka visā Savienībā vieni un tie paši tiesību akti ir noteikti kā tiesību akti, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, neatkarīgi no tā, kuras dalībvalsts tiesa vai iestāde izskata strīdu par cedētā prasījuma īpašumtiesībām.

• Proporcionalitāte

Šobrīd katrai dalībvalstij ir i) savas materiālās tiesību normas, kas reglamentē prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām, un ii) savas tiesību kolīziju normas, kas nosaka, kuras valsts materiālās tiesību normas reglamentē šādas trešām personām radītās sekas. Gan dalībvalstu materiālās tiesību normas, gan tiesību kolīziju normas atšķiras, turklāt vairākos gadījumos tiesību kolīziju normas ir neskaidras vai nav nostiprinātas tiesību aktos. Šīs atšķirības rada juridisku nenoteiktību, kā rezultātā rodas juridiskais risks, jo vienai pārrobežu cesijai potenciāli var piemērot vairāku valstu materiālās tiesību normas.

Lai panāktu juridisko noteiktību, ES var ierosināt i) saskaņot visu dalībvalstu materiālās tiesību normas, kas reglamentē prasījumu cesijas sekas attiecībā uz trešām personām, vai ii) saskaņot tiesību kolīziju normas, kas piemērojamas prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Piedāvātais risinājums ir nodrošināt juridisko noteiktību, saskaņojot tiesību kolīziju normas. Saskaņā ar subsidiaritātes principu šis ir samērīgāks risinājums, jo tas neskar valstu materiālās tiesību normas un ir piemērojams tikai prasījumu cesijai ar pārrobežu elementu.

Šāda rīcība, kas saistīta ar prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, ir piemērota, lai sasniegtu mērķi — nodrošināt juridisko noteiktību un novērst juridisko risku

pārrobežu prasījumu cesijā, tādējādi atvieglojot pārrobežu ieguldījumus, piekļuvi lētākam kredītam un tirgus integrāciju, neejot tālāk par to, kas nepieciešams, lai sasniegtu mērķi.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Vēlamo tiesību kolīziju normu vienādību var sasniegt tikai ar regulu, jo tikai regula nodrošina pilnībā saskaņotu noteikumu interpretāciju un piemērošanu. Saskaņā ar iepriekšējiem Savienības instrumentiem par tiesību kolīziju normām vēlmais juridiskais instruments ir regula.

3. APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMA REZULTĀTI

- **Apspriedes ar ieinteresētajām personām un ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Komisija aktīvi iesaistījās ar ieinteresētajām personām un veica visaptverošas apspriešanās visā ietekmes novērtējuma procesā. Apspriešanās stratēģija izvirzīja vairākas rīcības, ko organizē Komisija, jo īpaši sabiedrisko apspriešanos tiešsaistē; divas sanāksmes ar dalībvalstu ekspertiem, viena ar tiesību normu kolīziju ekspertiem un vēl viena ar finanšu tirgu ekspertiem; kā arī augsta līmeņa ekspertu grupa, ko veidoja akadēmiskās vides, juridiskās profesijas un nozares pārstāvji, kas specializējas gan tiesību kolīziju normu, gan finanšu tirgu jautājumos. Tāpat apspriešanās stratēģija ietvēra arī Komisijas pasūtīto pētījumu, ko veica *British Institute of International and Comparative Law* (Lielbritānijas Starptautisko un salīdzinošo tiesību institūts, *BIICL*) par tiesiskajām sekām, ko cesija rada trešām personām, un par prioritātes konfliktiem starp vairākiem prasītājiem. Sākotnējais ietekmes novērtējums, publicēts 2017. gada 28. februārī; no ieinteresētajām personām nav saņemti komentāri.

Komisijas pasūtītajā pētījumā tika secināts, ka tiesību akti, ko šobrīd visbiežāk piemēro, risinot tiesību normu kolīzijas par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, ir cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti (piemēram, Beļģijā, Francijā, Luksemburgā attiecībā uz vērtspapīrošanu), tiesību akti, kas reglamentē cedēto prasījumu (piemēram, Spānijā, Polijā), un līguma starp cedentu un cesionāru tiesību akti (piemēram, Nīderlandē).

Sabiedriskā apspriešanās tiešsaistē sākās 2017. gada 7. aprīlī un noslēdzās 2017. gada 30. jūnijā, kas atbilst minimālajam 12 nedēļu Komisijas sabiedriskās apspriešanās periodam. Sabiedriskās apspriešanās mērķis bija saņemt komentārus no visām ieinteresētajām personām, jo īpaši tām, kuras ir iesaistītas faktoringa, vērtspapīrošanas, nodrošinājuma darījumos un finanšu instrumentu tirdzniecībā, kā arī no juridiskās profesijas pārstāvjiem un ekspertiem, kuri specializējas tiesību kolīziju normu jomā par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām.

Komisija sabiedriskajā apspriešanās saņēma 39 atbildes. Respondentu vidū bija 5 valdības, 15 nozares asociācijas, 4 uzņēmumi, 2 juristu biroji, 2 ideju laboratorijas un 5 privātpersonas. Finanšu sektorā bija pārstāvētas banku, fondu pārvaldnieku, regulēto tirgu, centrālo darījumu partneru (CDP), centrālo vērtspapīru depozitāriju (CVD), vērtspapīru emitentu un ieguldītāju intereses. No patērētāju organizācijām netika saņemtas atbildes.

Ģeogrāfiskā pārklājuma ziņā atbildes iesūtīja no dažādām dalībvalstīm: 13 atbildes no AK esošām ieinteresētajām personām, 9 atbildes no Francijas un Beļģijas, 3 atbildes no Vācijas un Nīderlandes, 2 atbildes no Spānijas, 1 atbilde no Somijas, 1 atbilde no Čehijas un 1 atbilde no Zviedrijas.

Kopumā, vaicājot ieinteresētajām personām, vai pēdējo piecu gadu laikā tās ir sastapušās ar sarežģījumiem, nodrošinot tiesiskās sekas, ko pārrobežu prasījumu cesija rada trešajām personām, kas nav parādnieks, vairāk nekā divas trešdaļas ieinteresēto personu, kas atbildēja, norādīja, ka ir sastapušās ar sarežģījumiem. No ieinteresētajām personām, kas atbildēja uz jautājumu, vai Savienības rīcība sniegtu pievienoto vērtību sastapto sarežģījumu risināšanā, 59 % atbildēja apstiprinoši, savukārt 22 % atbildēja noraidoši.

Attiecībā uz tiesību aktiem, kas būtu jāizvēlas Savienības likumdošanas iniciatīvā, ieinteresētajām personām bija jānorāda savā izvēle trīs atsevišķos jautājumos. No visām ieinteresētajām personām, kas atbildēja uz katru no trim atsevišķajiem jautājumiem, 57 % deva priekšroku tiesību aktiem cedenta pastāvīgajā mītnesvietā, 43 % — cedētā prasījuma tiesību aktiem, bet 30 % — cesijas līguma tiesību aktus. Daži respondenti pamatoja atbildes ar tiesību kolīziju normām, kas piemērojamas to dalībvalstī, savukārt citi atbildes pamatoja ar tiesību aktiem, ko tie piemēro pašreizējā praksē.

Lai pamatotu cedenta pastāvīgās mītnesvietas iespēju, ieinteresētās personas apgalvoja, ka šajā gadījumā ir viegli noteikt tiesību aktus, tas sniegtu lielāku juridisko noteiktību un vairāk nekā citi risinājumi ievērotu svarīgu tirdzniecības praksi ekonomiskos apsvērumus. Ieinteresētās personas, kas atbalstīja cedētā prasījuma tiesību aktus, apgalvoja, ka šie tiesību akti ievērotu pušu autonomijas principu un potenciāli samazinātu darījuma izmaksas.

• Ietekmes novērtējums

Ietekmes novērtējumā analizētie risinājumi ir šādi:

✓ 1. risinājums: Cesijas līgumam piemērojamie tiesību akti

Pie šā saistošā faktora tiesību akti, kas reglamentē cesijas līgumu starp cedentu un cesionāru, reglamentētu arī prasījumu cesijas sekas īpašuma tiesību ziņā. Cedents un cesionārs cesijas līguma regulēšanai var izvēlēties jebkurus tiesību aktus.

✓ 2. risinājums: Cesionāra pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti

Pie šā saistošā faktora tās valsts tiesību akti, kurā atrodas cedenta pastāvīgā mītnesvieta, reglamentētu prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām.

✓ 3. risinājums: Tiesību akti, kas reglamentē cedēto prasījumu

Pie šā saistošā faktora prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām reglamentētu tiesību akti, kas reglamentē cedēto prasījumu, proti, kredītu sākotnējā līgumā starp kreditoru un debitoru, ko pēc tam kreditors (cedents) cedē jaunajam kreditoram (cesionāram). Sākotnējā līguma puses var izvēlēties jebkurus tiesību aktus, kas reglamentē līgumu, kurš ietver vēlāk cedēto prasījumu.

✓ 4. risinājums: Jauktais risinājums, kurā apvieno cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktus un cedētā prasījuma tiesību aktus

Jauktais risinājums apvieno cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktu piemērošanu vispārēji, bet cedētā prasījuma tiesību aktu piemērošanu noteiktiem izņēmumiem, proti, (i) skaidras naudas, kas kreditēta kredītiestādes kontā cesija (piemēram, banka, kurā patērētājs ir kreditors, bet kredītiestāde ir debitors) un (ii) no finanšu instrumentiem izrietošu prasījumu cesija. Šis jauktais risinājums arī paredz iespēju cedentam un cesionāram izvēlēties cedētā

prasījuma tiesību aktus, kas piemērojami cesijas sekām attiecībā uz trešām personām vērtspapīrošanas kontekstā. Iespēja vērtspapīrošanas pusēm saglabāt vispārējā principa piemērošanu, pamatojoties uz cedenta pastāvīgās dzīves vietas tiesību aktiem, vai izvēlēties cedētā prasījuma tiesību aktus, tiecas apmierināt gan lielo, gan mazo vērtspapīrošanas operatoru vajadzības.

- ✓ 5. risinājums: Jauktais risinājums, kurā apvieno cedētā prasījuma tiesību aktus un cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktus

Šis jauktais risinājums apvieno cedētā prasījuma tiesību aktu piemērošanu vispārēji, bet izņēmuma gadījumos cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktu piemērošanu vairāku un nākotnes prasījumu cesijai. Šajā risinājumā nefinanšu sabiedrības (piemēram, MVU) debitoru parādu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām faktoringa kontekstā turpinātu piemērot cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktus. Finanšu iestādes (piemēram, bankas) vairāku prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām vērtspapīrošanas kontekstā arī piemērotu cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktus.

Šis priekšlikums ir balstīts uz 4. risinājumu, kas vispārēji izvēlas cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktus, taču izņēmuma kārtā atsevišķām cesijām piemēro cedētā prasījuma tiesību aktu un tiesību aktu izvēles iespēju vērtspapīrošanai. Ņemot vērā to, ka priekšlikums nerisina attiecības starp līgumslēdzējiem, bet gan attiecas uz trešo personu tiesībām, cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktu vispārēja piemērošana ir vispiemērotākā izvēle, jo:

- tie ir vienīgi tiesību akti, kas ir paredzami un ko cesijas skartās trešās puses, piemēram, cedenta kreditori, var viegli noskaidrot. Turpretim tiesību aktus, kas reglamentē cedēto prasījumu, un tiesību aktus, kas reglamentē cesijas līgumu, trešās puses nevar paredzēt, jo šādu tiesību aktus vairumā gadījumu izvēlas līgumslēdzējas puses;
- vairāku prasījumu cesijas gadījumā tas ir vienīgais regulējums, kas atbilst faktoru un mazāku vērtspapīrošanas operatoru vajadzībām, kuru rīcībā ne vienmēr ir iespējas pārbaudīt īpašumtiesību prasības saskaņā ar dažādu valstu tiesību aktiem, kas piemērojami dažādiem saistītiem prasījumiem;
- tas ir vienīgais tiesību akts, kas pieļauj piemērojamo tiesību aktu noteikšanu, kad tiek cedēti nākotnes prasījumi, kas ir ierasta faktoringa prakse;
- tas ir vienīgais tiesību akts, kas saskan ar Savienības *acquis* maksātnespējas jomā, proti, ar Maksātnespējas regulu. Viena un tā paša tiesību akta piemērošana prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām un maksātnespējai atvieglo cedenta maksātnespējas noregulējumu³²;
- tas ir vienīgais tiesību akts, kas atbilst starptautiskajam risinājumam, kurš ir nostiprināts 2001. gada ANO Konvencijai par parādu cesiju starptautiskajā tirdzniecībā. Tas var radīt sinerģijas un aiztaupīt juridiskas uzticamības pārbaudes un tiesvedības izmaksas tirgus dalībniekiem, kas darbojas globālā mērogā.

Turklāt pat tad, ja šobrīd līgumslēdzēji izvēlas piemērot cedētā prasījuma tiesību aktus sekām, ko pārrobežu cesija rada trešām personām, lielākajā daļā gadījumu tie arī izvērtē cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktus, lai pārliecinātos, ka ar prevalējošiem, cedenta

³² Piemēram, Francijas Banku federācija (FBF) sabiedriskās apspriešanās atbildē norāda, ka uzticamības pārbaudēs Francijas bankas parasti pārbauda cedenta maksātnespējai piemērojamos tiesību aktus.

pastāvīgās mītnesvietas valstī obligāti piemērojamiem tiesību aktiem netiks kavēta likumisko īpašumtiesību uz cedēto prasījumu iegūšana, piemēram, pienākums reģistrēt prasījumu cesiju publiskā reģistrā, lai tā kļūtu zināma un būtu spēkā attiecībā uz trešām personām³³.

No otras puses, šīs iespējas jauktā būtība paredz izņēmumu, balstoties uz prasījuma cesijai piemērojamiem tiesību aktiem, kas piemērojami noteiktām specifiskām cesijām, proti, kredītiestādes kontā kreditētas skaidras naudas cesija un no finanšu instrumentiem izrietošu prasījumu cesija, kas apmierina tirgus dalībnieku vajadzības šajās specifiskajās jomās. Šī jauktā iespēja paredz papildu elastīgumu, paredzot vērtspapīrošanas prasījumu cesijā cedentam un cesionāram iespēju izvēlēties tiesību aktus, kas piemērojami cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, tādējādi ļaujot gan lieliem, gan maziem komersantiem iesaistīties pārrobežu vērtspapīrošanas darījumos.

2017. gada 8. novembrī Regulējuma kontroles padomei (RKP) tika iesniegts kopīgais ietekmes novērtējums, kurā aplūkoti gan vērtspapīru īpašumtiesībām piemērojami tiesību akti, gan tiesību akti, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. RKP pieņēma negatīvu slēdzienu par ietekmes novērtējumu un sniedza vairākus kopīgos ieteikumus uzlabojumiem. Kas attiecas uz prasījumiem, RKP pieprasīja sīkāku informāciju par apsvērtajām iespējām attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Ietekmes novērtējumu pārstrādāja un 2018. gada 18. janvārī no jauna iesniedza RKP. 2018. gada 1. februārī RKP sniedza pozitīvu slēdzienu ar iebildumiem. Attiecībā uz prasījumiem RKP ieteica sniegt sīkāku informāciju par vienreizējām izmaksām, kādas rastos dažiem tirgus dalībniekiem vienotu tiesību kolīziju normu pieņemšanas rezultātā. Ietekmes novērtējumā pēc iespējas tika ņemti vērā uzlabojumu ieteikumi.

• **Pamattiesības**

Šīs iniciatīvas mērķi pilnībā atbalsta tiesības uz īpašumu, kas nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17. pantā³⁴. Precizējot tiesību aktus, kas reglamentē prasījumu cesijas sekām īpašuma tiesību ziņā, šis priekšlikums veicinātu tiesību uz īpašumu ievērošanu, jo tas samazinātu risku, ka varētu tikt ierobežotas ieguldītāju vai nodrošinājuma ņēmēju īpašumtiesības uz prasījumiem.

Samazinot trūkumus un finansiālos zaudējumus, kas rodas tāpēc, ka nepastāv vienoti tiesību aktu noteikumi, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām īpašuma tiesību ziņā, šis priekšlikums pozitīvi ietekmētu uzņēmējdarbības brīvību, kas paredzēta hartas 16. pantā.

Saskaņojot tiesību kolīziju normas par prasījumu cesijas sekām īpašuma tiesību ziņā, šis priekšlikums atturētu no labvēlīgākas tiesas izvēli, jo ikviena dalībvalsts tiesa vai iestāde, kas izskata strīdu, pamatotu savu spriedumu ar vienām un tām pašām materiālo tiesību normām. Tas sekmētu tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kā paredzēts hartas 47. pantā.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikums neietekmēs Savienības budžetu.

³³ Piemēram, Vācijas Banku nozares komiteja sabiedriskās apspriešanās atbildē norāda, ka vērtspapīrošanas darījumos pusēm ir jāpārbauda paziņošanas un reģistrācijas prasības. Eiropas Finanšu tirgu asociācija (AFME) atbildē norāda, ka pusēm ir jāpārbauda, vai cesija būs spēkā saskaņā ar tiesību aktiem, kas piemērojami cedentam.

³⁴ Eiropas Savienības Pamattiesību harta, OV C 326, 26.10.2012., 391. lpp.

5. CITI ELEMENTI

• **Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Komisija uzraudzīs ierosinātās iniciatīvas ietekmi, nosūtot anketu galvenajām ieinteresētajām personām. Anketas mērķis ir iegūt informāciju par pārrobežu cesijas gadījumu tendencēm, uzticamības pārbaudes izmaksu tendencēm pēc vienotu tiesību kolīziju normu pieņemšanas un par vienreizējām izmaksām, kas saistītas ar izmaiņām juridiskajā dokumentācijā. Ierosinātā risinājuma ietekmi novērtēs Komisijas ziņojumā, ko sagatavos pēc pieciem gadiem kopš ierosinātā instrumenta piemērošanas brīža.

Vienotu tiesību kolīziju normu pieņemšanas ietekmes uzraudzība ietvers visas faktoringa, nodrošinājuma, vērtspapīrošanas un īpašo kredītiestādes kontā kreditētas skaidras naudas cesijas jomas, kā arī tādu prasījumu cesiju, kas izriet no finanšu instrumentiem, piemēram, no atvasinājumu līgumiem.

Analīzē tiks ņemts vērā, ka cesiju apjomu, darījuma izmaksas un slēpto risku būtību pārrobežu prasījumu cesijā ietekmē virkne dažādu ekonomisku, juridisku un regulējošu faktoru, kas nav saistīti ar juridisko noteiktību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami šādas cesijas sekām attiecībā uz trešām personām.

• **Konkrētu priekšlikuma noteikumu sīks skaidrojums**

1. pants: *Darbības joma*

Šis pants nosaka regulas priekšlikuma darbības jomu, ņemot vērā spēkā esošos Savienības tiesību aktus un īpaši Regulas “Roma I” darbības jomu.

1. panta 2. punktā ir uzskaitīti izņēmumi no regulas priekšlikuma darbības jomas. Šos jautājumus regulēs vai nu spēkā esošie Savienības tiesību akti, vai arī valstu tiesību kolīziju normas.

2. pants: *Definīcijas*

Šajā pantā vispirms ir aprakstīti galvenie jēdzieni, uz kuriem ir balstīta ierosinātā regula, proti, “cesija”, “prasījums” un “sekas attiecībā uz trešām personām”. “Cesijas” definīcija ir saskaņota ar Regulā “Roma I” iekļauto definīciju. Tā attiecas vienīgi uz prasījuma brīvprātīgu nodošanu, tostarp līgumisko subrogāciju. Tā ietver gan prasījumu tiešo nodošanu, gan prasījuma kā nodrošinājuma vai vērtspapīra nodošanu.

Ierosinātajā regulā ietvertā “prasījuma” definīcija kodificē vispārējo izpratni par to, kas ir prasījums saskaņā ar Romas I regulu, proti, plašs jēdziens, kas attiecas uz jebkādas būtības parādu — monetāru vai nemonetāru — un tādu, kas izriet no līgumsaistībām, ko reglamentē Regula “Roma I”, vai no ārpuslīgumiskām saistībām, ko reglamentē Regula “Roma II”. Jēdziena “sekas attiecībā uz trešām personām” definīciju nosaka ierosinātās regulas materiālās piemērošanas joma.

Pants definē “pastāvīgo mītnesvietu” atbilstoši Regulas “Roma I” 19. panta 1. punktā iekļautajai definīcijai, proti, kā vietu, kur atrodas uzņēmējdarbības galvenais birojs, vai fiziskas personas, kas veic uzņēmējdarbību, galveno uzņēmējdarbības vietu. Ierosinātā regula neietver pastāvīgās mītnesvietas definīciju, kas pielīdzināma Regulas “Roma I” 19. panta 2. punktā iekļautajai definīcijai, proti, kā filiāles atrašanās vietu tādas nenoteiktības dēļ, ko

šāds noteikums radītu, ja šādu prasījumu cedētu cedenta centrālā vadība un arī citā valstī esošas filiāles vadība.

Jēdziens “pastāvīgā mītnesvieta” parasti sakrīt ar galveno interešu centru (GIC), kas izmantots Maksātnespējas regulā.

Pantā “kredītiestāde” ir definēta saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas reglamentē kredītiestādes; “skaidra nauda” ir definēta saskaņā ar Finanšu nodrošinājuma direktīvu; un “finanšu instruments” saskaņā ar *MiFID II*.

3. pants: *Vispārēja piemērošana*

Šajā pantā ir noteikta ierosinātās regulas vispārējā būtība, paredzot, ka valsts tiesību akti, ko ierosinātā regula nosaka kā piemērojamus, var būt dalībvalsts tiesību akti vai trešās valsts tiesību akti.

4. pants: *Piemērojamie tiesību akti*

Šajā pantā ir noteiktas vienotas tiesību kolīziju normas par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Panta 1. punktā ir paredzēts vispārējs noteikums, kas balstīts uz cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktiem, 2. punktā ir paredzēti divi izņēmumi, balstoties uz cedētā prasījuma tiesību aktiem, bet 3. punktā ir paredzēta iespēja cedentam un cesionāram vērtspapīrošanas darījumā izvēlēties cedētā prasījuma tiesību aktus kā tādus, kas piemērojami cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Norma, kas piemērojama tādām prioritātes konfliktam starp cesionāriem, kas izriet no cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktu un cedētā prasījuma tiesību aktu piemērošanas viena prasījuma divu cesiju sekām attiecībā uz trešām personām, ir paredzēta 4. punktā.

Saskaņā ar vispārēju noteikumu tiesību akti, kas reglamentē prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām, ir tās valsts tiesību akti, kurā atrodas cedenta pastāvīgā mītnesvieta būtisko apstākļu rašanās brīdī.

Tāpat panta 1. punkta otrajā apakšpunktā ir aplūkots tā sauktais *conflict mobile*, proti, rets notikums, kad cedents starp viena prasījuma divām cesijām nomaina pastāvīgo mītnesvietu, jo šādā gadījumā konkurējošām cesijām var piemērot dažādus nacionālos tiesību aktus. *Conflict mobile* norma paredz, ka piemērojamas tiesību akts ir tās cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akts, kuras laikā viena no abām cesijām pirmo reizi stājas spēkā attiecībā pret trešajām personām; proti, laikā, kad viens no cesionāriem ir pirmais izpildījis prasības, kas cesiju padara par spēkā esošu pret trešajām personām.

Ja sindicētā aizdevuma gadījumā (aizdevums, ko piedāvā aizdevēju grupa, kas saukta par sindikātu, vienam aizņēmējam lieliem projektiem) katram kreditoram kreditoru grupā pieder viena prasījuma daļa, cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti reglamentē kreditora individuālās prasījuma daļas cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām.

Panta 2. daļa paredz, ka noteiktu cesiju sekām attiecībā uz trešām personām izņēmuma kārtā piemēro cedētā prasījuma tiesību aktus. Cedētā prasījuma tiesību akti ir tiesību akti, kas reglamentē starp sākotnējo kreditoru/cedentu un parādnieku noslēgto līgumu, no kura izriet prasījums. Ar šo izņēmumu ierosinātā regula paredz tiesību kolīziju normu, kas pielāgojas šajās specifiskajās cesijās iesaistīto tirgus dalībnieku vajadzībām. Cesijas, kuru sekām attiecībā uz trešām personām ir jāpiemēro cedētais prasījums, ir: (i) kredītiestādes kontā kreditētas skaidras naudas cesija; un (ii) no finanšu instrumentiem izrietošu prasījumu cesija.

Attiecībā uz pirmo izņēmumu: Ja konta turētājs (piemēram, patērētājs) iemaksā skaidru naudu kredītiestādes (piemēram, bankas) kontā, pastāv sākotnējais līgums starp konta turētāju (kreditoru) un kredītiestādi (debitoru). Konta turētājs ir prasījuma pret kredītiestādi — debitoru — kreditors par skaidras naudas, kas kreditēta kredītiestādes kontā, maksājumu. Konta turētājs var vēlēties cedēt savu kredītiestādes kontā kreditēto skaidro naudu citai kredītiestādei kā nodrošinājumu, lai saņemtu kredītu. Šādos gadījumos tiesību akti, kas noteiks, kam pieder īpašumtiesības uz prasījumu pēc tam, kad skaidrā nauda ir cedēta kā nodrošinājums, nebūs konta turētāja (cedenta) pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti, bet gan tiesību akti, kas reglamentē cedēto prasījumu, proti, tiesību akti, kas reglamentē līgumu, kas noslēgts starp konta turētāju un pirmo kredītiestādi un no kura izriet prasījums. Tādām trešām personām kā cedenta kreditoriem un konkurējošiem cesionāriem ir nodrošināta lielāka prognozējamība, ja tiesību akti, kas piemērojami kredītiestādes kontā kreditētas skaidrās naudas cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, ir tiesību akti, kas piemērojami skaidras naudas prasījumam. Tas ir tādēļ, ka parasti tiek pieņemts, ka prasījumu, kas konta turētājam ir attiecībā uz kredītiestādē kreditētas skaidru naudu, reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā atrodas kredītiestāde. Šos tiesību aktus parasti izvēlas konta līgumā, ko noslēdz konta turētājs un kredītiestāde.

Attiecībā uz otro izņēmumu: Sekām, ko no finanšu instrumentiem, piemēram, atvasinājumu līgumiem, izrietošu prasījumu cesija rada trešām personām, būtu piemērojami tiesību akti, kas reglamentē cedēto prasījumu, proti, tiesību akti, kas piemērojami finanšu instrumentam, piemēram, atvasinājumu līgumam. Prasījums, kas izriet no finanšu instrumenta, var būt, piemēram, summa, kas maksājama pēc slēguma ieskaita aprēķina atvasinājumu līgumā. Cedētā prasījuma tiesību aktu, nevis cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktu, piemērošana no finanšu instrumentiem izrietošu prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām ir būtiska, lai saglabātu finanšu tirgu stabilitāti un netraucētu darbību, kā arī tirgus dalībnieku palāvību. Tās ir saglabātas, jo tiesību akti, kas reglamentē finanšu instrumentu, no kura izriet prasījums, piemēram, atvasinājuma līgumu, ir tiesību akti, ko izvēlas līgumslēdzēji, vai tiesību akti, ko nosaka saskaņā ar finanšu tirgiem piemērojamiem nediskrecionāriem noteikumiem.

Panta trešais punkts attiecas uz tiesību aktiem, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām pēc vērtspapīrošanas. Vērtspapīrošana ļauj cedentam, ko sauc par “iniciatoru” (piemēram, bankai vai uzņēmumam), refinansēt savu prasījumu kopumu (piemēram, automašīnu nomas, kredītkaršu parādus, hipotekāro kredītu maksājumus), cedējot tos “īpašam nolūkam dibinātai sabiedrībai” (ĪNDS). Īpašam nolūkam dibināta sabiedrība (cesionārs) kapitāla tirgos emitē parāda vērtspapīrus (piemēram, obligācijas), atspoguļojot ieņēmumus no šiem prasījumiem. Tā kā maksājumus veic par pamatā esošajiem prasījumiem, īpašam nolūkam dibinātā sabiedrība izmanto saņemtos ieņēmumus, lai veiktu maksājumus par vērtspapīriem ieguldītājiem. Vērtspapīrošana var pazemināt finansēšanas izmaksas, jo īpašam nolūkam dibinātā sabiedrība ir veidota tādējādi, lai maksimāli ierobežotu tās likvidācijas iespēju. Vērtspapīrošana uzņēmumiem var sniegt piekļuvi kredītiem, kuru izmaksas ir zemākas nekā banku aizdevumiem. Bankām vērtspapīrošana ir veids, kā labāk izmantot savus aktīvus un atbrīvot bilances, lai pavērtu iespējas izsniegt aizdevumus ekonomikā.

Šobrīd vērtspapīrošanas darījumā iesaistītie cedenti un cesionāri (piemēram, lielas bankas) cesijas sekām attiecībā uz trešām personām piemēro cedētā prasījuma tiesību aktus. Tas nozīmē, ka cesionāram (īpašam nolūkam dibinātajai sabiedrībai) ir jāievēro prasības, kas paredzētas tiesību aktos, kas reglamentē cedētos prasījumus (proti, līgums starp sākotnējo kreditoru/cedentu un debitoru), lai nodrošinātu, ka tas iegūst cedēto prasījumu likumiskās īpašumtiesības. Tas samazina izmaksas komersantiem, kas var organizēt vērtspapīrošanu

tādējādi, lai visiem apkopotajiem prasījumiem, kas cedējami īpašam nolūkam dibinātajai sabiedrībai, piemēro vienas valsts tiesību aktus. Tad īpašam nolūkam dibinātajai sabiedrībai ir jāizpilda tikai vienas valsts tiesību aktos paredzētās prasības, lai nodrošinātu, ka tā iegūst likumiskās īpašumtiesības uz apkopotajiem cedētajiem prasījumiem. Ņemot vērā to, ka lieli komersanti bieži veic pārrobežu vērtspapīrošanas darījumus, proti, iniciatori atrodas dažādās dalībvalstīs, cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktu piemērošana prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām šajos gadījumos cesionāram būtu apgrūtināša, jo tad vajadzētu izpildīt vairāku valstu tiesību aktu prasības, proti, katras valsts, kurā atrodas iniciators, tiesību aktu prasības.

Turpretim mazākiem komersantiem (piemēram, mazākām bankām un uzņēmumiem) visbiežāk vērtspapīrošanas darījumos prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām vajadzētu piemērot cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti, jo apkopotos prasījumus, kas cedējami īpašam nolūkam dibinātajai sabiedrībai, reglamentē dažādu valstu tiesību akti. Šādos gadījumos mazākie cesionāri cesijas sekām attiecībā uz trešām personām nevarētu piemērot cedētā prasījuma tiesību aktus, jo tiem nebūtu nepieciešamo rīku, lai izpildītu prasības un iegūtu likumiskās īpašumtiesības uz cedētajiem prasījumiem saskaņā ar katru tiesību aktu, kas reglamentē katru no apkopotajiem prasījumiem. Tā vietā mazākiem cesionāriem ir vieglāk izpildīt prasības saskaņā ar vieniem tiesību aktiem, proti, cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktiem.

Rezumējot, nodrošinot tiesību aktu izvēli, šā panta 3. punkta mērķis ir neietekmēt pašreizējo lielo banku praksi vērtspapīrošanas darījumos cesijas sekām attiecībā uz trešām personām piemērot cedētā prasījuma tiesību aktus, ja visiem cedētajiem prasījumiem piemēro vienas valsts tiesību aktus, bet cedenti (iniciatori) atrodas dažādās dalībvalstīs. Vienlaikus 3. punkta mērķis ir sniegt iespēju mazākām bankām un uzņēmumiem iekļauties vai nostiprināt pozīcijas vērtspapīrošanas tirgū, spējot kļūt par vairāku prasījumu, kam piemērojami dažādu valstu tiesību akti, cesionāri.

Katrā ziņā 3. punkta piedāvātais elastīgums ļauj vērtspapīrošanas komersantiem katram vērtspapīrošanas gadījumam izvēlēties, vai piemērot cedētā prasījuma tiesību aktus vai turpināt piemērot vispārējo noteikumu, pamatojoties uz cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktiem, atkarībā no vērtspapīrošanas struktūras, jo īpaši atkarībā no tā, vai cedētajiem prasījumiem ir piemērojami vienas vai vairāku valstu tiesību akti un vai ir viens vai vairāki iniciatori, kas atrodas vienā vai vairākās valstīs. Šā panta 4. punkts paredz tiesību kolīziju normu, lai atrisinātu prioritātes konfliktus starp viena prasījuma cesionāriem, ja prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām ir piemēroti cedētā prasījuma tiesību akti vienā prasījumā, bet cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti citā prasījumā. Šāda situācija var rasties (parasti nejauši un nekonkrētā secībā), ja prasījums vispirms ir cedēts faktoringa, nodrošinājuma darījumā vai (pirmajā) vērtspapīrošanā, kurā ir veikta tiesību izvēle, un pēc tam (otrā) vērtspapīrošanā, kurā līgumslēdzēji izvēlējušies cedētā prasījuma tiesību aktus par tiesību aktiem, kas piemērojami cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām faktoringa, nodrošinājuma darījumā vai (pirmajā) vērtspapīrošanā, kurā nav veikta tiesību aktu izvēle, piemērotu cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktus. Turpretim prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām (otrajā) vērtspapīrošanā, kurā līgumslēdzēji ir izvēlējušies cedētā prasījuma tiesību aktus, piemērotu cedētā prasījuma tiesību aktus. Ierosinātā regula paredz, ka objektīvs faktors nosaka, kurus tiesību aktus būtu jāpiemēro, lai atrisinātu prioritātes konfliktu starp cesionāriem: tiesību akti, kurus vajadzētu piemērot, būtu tiesību akti, kas piemērojami sekām, ko trešām personām radījusi prasījumu cesija, kas pirmo reizi stājās spēkā pret trešām personām saskaņā ar tai piemērojamiem tiesību aktiem. Šī norma atbilst tai normai, kas

piemērojama *conflict mobile* saskaņā ar šā panta 1. punktu, un tāpat kā minētā norma, tā ir atkarīga no laika, kad prasījumu cesija pirmo reizi stājas spēkā pret trešām personām, jo ierosinātā regula attiecas uz sekām attiecībā uz trešām personām.

5. pants: *Piemērojamo tiesību aktu darbības joma*

Šajā pantā ir saskaņots papildināms tādu jautājumu saraksts, kas būtu jāreglamentē saskaņā ar valstu materiālo tiesību normām, kas noteiktas kā tiesību akti, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Tādējādi šis pants izskaidro jēdzienu “prasījumu cesijas sekas attiecībā uz trešām personām” (vai sekas īpašuma tiesību ziņā). Kopumā piemērojamie tiesību akti nosaka, kas ir ieguvis likumiskās īpašumtiesības uz cedēto prasījumu. Jo īpaši piemērojamiem tiesību aktiem būtu jāreglamentē divi galvenie jautājumi, lai noteiktu, vai persona ir ieguvusi likumiskās īpašumtiesības uz cedēto prasījumu:

(i) prasījumu cesijas spēkā esamība attiecībā pret trešajām personām: proti, pasākumi, kas jāveic cesionāram, lai varētu izmantot tiesības uz prasījumu attiecībā pret trešām personām, piemēram, reģistrējot cesiju valsts iestādē vai reģistrā vai rakstiski informējot parādnieku par cesiju; kā arī:

(ii) prioritātes jautājumi: proti, noskaidro, kuras personas tiesības ir prioritāras, ja pastāv konflikts starp konkurējošiem prasītājiem, piemēram, starp konkurējošiem cesionāriem, ja viens un tas pats prasījums ir cedēts vairākkārt, vai starp cesionāru un citu tiesību subjektu, piemēram, starp cedenta kreditoru vai cesionāru maksātnespējas lietās.

Termins “trešās personas” ir skaidrojams kā trešās personas, kas nav parādnieks, jo visi aspekti, kas ietekmē parādnieku, saskaņā ar Regulas “Roma I” 14. panta 2. punktu ir reglamentējami ar cedētā prasījuma tiesību aktiem (tas ir, ar tiesību aktiem, kas reglamentē sākotnējo līgumu, no kura izriet cedētais prasījums).

Kārtība, kādā tiesības rodas un tiek nodotas, var atšķirties atkarībā no dalībvalstu tiesiskās kārtības. Ņemot vērā to, ka ierosinātajai regulai piemīt vispārēja būtība un tādējādi tā var noteikt, ka prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām piemērojamie tiesību akti ir jebkuras valsts tiesību akti, ierosinātās regulas mērķis ir ietvert virkni iespējamu prioritātes konfliktu starp konkurējošiem prasītājiem. Ierosinātā regula ietver prioritātes konfliktus, kas izriet ne vien no prasījumu cesijas (piemēram, starp vienu un tā paša prasījuma diviem cesionāriem), bet arī no juridiski un funkcionāli vienlīdzīgiem mehānismiem, jo īpaši no līguma nodošanas un līguma pārjaunošanas, ko var izmantot, lai nodotu līgumu un līdz ar to — no šā līguma izrietošās tiesības (prasījumu) un pienākumus. Tādējādi tiesību aktiem, ko ierosinātā regula nosaka par piemērojamiem, būtu jāreglamentē ne vien prioritātes konflikti starp konkurējošiem cesionāriem, bet arī prioritātes konflikti starp cesionāru un konkurējošu prasītāju, kas kļuvis par prasītāja saņēmēju pēc līguma nodošanas vai līguma pārjaunošanas. Būtu jāuzsver, ka priekšlikums nenosaka tiesību aktus, kas piemērojami līgumu nodošanai vai līgumu pārjaunošanai (piemēram, atvasinājumu līgumu pārjaunošanai piemērojamie tiesību aktus), bet gan tikai tiesību aktus, kas piemērojami iespējamiem prioritātes konfliktiem attiecībā uz prasījumiem, kas vispirms ir cedēti un pēc tam vēlreiz nodoti (viens un tas pats prasījums vai ekonomiski līdzvērtīgs prasījums), nododot līgumu vai pārjaunojot līgumu. Ja ierosinātā regula neietvertu prioritātes konfliktus starp cesionāru un prasījuma ieguvēju pēc līguma nodošanas vai līguma pārjaunošanas, var rasties juridiskās nenoteiktības situācija, kurā gan cesionārs, gan konkurējošais prasījuma saņēmējs pēc līguma nodošanas vai pārjaunošanas no parādnieka pieprasītu maksājumu un nebūtu tādas kopēja tiesību kolīziju normas, ko varētu piemērot, lai atrisinātu šādu konfliktu.

6. pants: *Prevalējošas imperatīvas normas* / 7. pants: *Sabiedriskā kārtība*

Šajos pantos ir paredzētas iespējas piemērot tiesas atrašanās vietas tiesību aktus, nevis tiesību aktus, kas ir piemērojami saskaņā ar 4. pantu. Prevalējošās imperatīvās normas var attiekties, piemēram, uz pienākumu reģistrēt prasījumu cesiju publiskā reģistrā.

No 8. līdz 12. pantam: Tiesību kolīziju normu piemērošanas vispārēji jautājumi

Šie panti attiecas uz tiesību kolīziju normu piemērošanas vispārējiem jautājumiem saskaņā ar citiem Savienības instrumentiem par piemērojamiem tiesību aktiem, jo īpaši ar Regulu “Roma I”.

10. pants: Saistība ar citiem Savienības tiesību aktu noteikumiem

Šā panta mērķis ir nodrošināt, lai tiktu piemērots *lex specialis*, ar ko nosaka tiesību kolīziju normas par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām saistībā ar konkrētiem jautājumiem.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par tiesību aktiem, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,
ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 81. panta 2. punktu,
ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,
pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,
ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu³⁵,
saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,
tā kā:

- (1) Savienība sev ir noteikusi mērķi uzturēt un pilnveidot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Lai pakāpeniski izveidotu šādu telpu, Savienībai ir jāpieņem pasākumi, kas attiecas uz tiesu iestāžu sadarbību civillietās, kurās ir pārrobežu elementi, tādā apmērā, cik tas nepieciešams iekšējā tirgus pienācīgai darbībai.
- (2) Saskaņā ar Līguma 81. pantu šajos pasākumos jāietver pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt saderību starp dalībvalstīs piemērojamajiem noteikumiem attiecībā uz tiesību kolīziju normām.
- (3) Iekšējā tirgus pareizai darbībai nolūkā veicināt tiesvedības iznākuma paredzamību, noteiktību attiecībā uz piemērojamiem tiesību aktiem un spriedumu brīvu apriti ir nepieciešams, lai dalībvalstu tiesību kolīziju normas norādītu uz vienas un tās pašas valsts tiesību aktiem kā uz piemērojamiem tiesību aktiem neatkarīgi no tā, kuras dalībvalsts tiesā iesniegta prasība.
- (4) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I), nerisina jautājumus par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Taču saskaņā ar minētās regulas 27. panta 2. punktu Komisijai ir pienākums iesniegt Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumu par tiesiskajām sekām, ko cesija vai subrogācija rada trešām personām, un par cedēta vai subrogēta prasījuma prioritāti attiecībā pret citu personu tiesībām, kas pēc vajadzības būtu jāpapildina ar priekšlikumu grozīt minēto regulu un ar ieviešamo normu ietekmes novērtējumu.

³⁵ OVC, , . lpp.

- (5) 2015. gada 18. februārī Komisija pieņēma Zaļo grāmatu par Kapitāla tirgu savienības veidošanu,³⁶ kurā norādīts, ka lielāka juridiskā noteiktība pārrobežu prasījumu cesijas gadījumos un šādu cesiju prioritātes kārtība, jo īpaši maksātnespējas lietās, ir svarīgs aspekts, veidojot visas Eiropas mēroga tirgu vērtspapīrošanai un finanšu nodrošinājumu organizācijai, kā arī citām darbībām, piemēram, faktoringam.
- (6) Komisija 2015. gada 30. septembrī pieņēma Paziņojumu ar rīcības plānu kapitāla tirgu savienības (KTS) izveidei³⁷. Šajā Kapitāla tirgu savienības rīcības plānā tika atzīmēts, ka atšķirības tajā, kā dažādās valstīs risina jautājumus par parādu prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, sarežģī šo instrumentu kā pārrobežu nodrošinājuma pielietojumu, secinot, ka šī juridiskā nenoteiktība kavē tādus ekonomiski nozīmīgus finanšu darījumus kā vērtspapīrošana. Kapitāla tirgu savienības rīcības plānā tika paziņots, ka Komisija ierosinās vienotus noteikumus, lai ar juridisku noteiktību noskaidrotu, kuras valsts tiesību akti būtu jāpiemēro prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām.
- (7) 2016. gada 29. jūnijā Komisija pieņēma Ziņojumu par to, cik atbilstīgs ir 3. panta 1. punkts Direktīvā 2002/47/EK par finanšu nodrošinājumu³⁸, koncentrējoties uz jautājumu, vai šī direktīva darbojas efektīvi un lietderīgi attiecībā uz formālām darbībām, kas nepieciešamas, lai kā nodrošinājumu sniegtu kredīta prasījumus. Ziņojumā secināts, ka ierosinājums par vienotiem noteikumiem par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām ļautu ar juridisku noteiktību noskaidrot, kuru valstu tiesību aktus būtu jāpiemēro prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, kas veicinātu lielāku juridisko noteikumu pārrobežu kredītu prasījumu kā nodrošinājuma mobilizācijas gadījumos.
- (8) 2016. gada 29. septembrī Komisija pieņēma ziņojumu par tiesiskajām sekām, ko cesija vai subrogācija rada trešajām personām, un par cedēta vai subrogēta prasījuma prioritāti attiecībā pret citu personu tiesībām. Ziņojumā tika secināts, ka vienotas tiesību kolīziju normas, kas reglamentē tiesiskās sekas, kuras cesija rada trešām personām, kā arī jautājumu par prioritāti starp konkurējošiem cesionāriem vai starp cesionāriem un citiem tiesību turētājiem, uzlabotu juridisko noteiktību un mazinātu praktiskās problēmas un tiesu izdevumus, kas saistīti ar pašreizējo pieeju dažādību dalībvalstīs.
- (9) Šīs regulas materiāltiesiskajai darbības jomai un normām būtu jāatbilst Regulai (EK) Nr. 864/2007 par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II),³⁹ Regulai (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I),⁴⁰ Regulai (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (pārstrādātā redakcija)⁴¹ un Regulai (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām⁴². Šīs regulas interpretācijā būtu pēc iespējas jāizvairās no regulējuma nepilnībām starp šiem minētajiem instrumentiem.

³⁶ COM(2015) 63 *final*.

³⁷ COM(2015) 468 *final*.

³⁸ COM(2016) 430 *final*.

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II), OV L 199, 31.7.2007., 40.–49. lpp.

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I), OV L 177, 4.7.2008., 6.–16. lpp.

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 351, 20.12.2012., 1.–32. lpp).

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/848 (2015. gada 20. maijs) par maksātnespējas procedūrām, OV L 141, 5.6.2015., 19.–72. lpp.

- (10) Ar šo Regula īsteno Kapitāla tirgu savienības rīcības plānu. Tā arī atbilst Regulas “Roma I” 27. panta 2. punktā paredzētajai prasībai, proti, ka Komisijai būtu jāpublicē ziņojums un pēc vajadzības jāsniedz priekšlikums par prasījuma cesijas sekām attiecībā uz trešām personām un par cesionāra prioritāti attiecībā pret citu personu tiesībām.
- (11) Šobrīd Savienības līmenī nav tiesību kolīziju normu, kas reglamentē prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām (vai īpašniekiem). Šīs tiesību kolīziju normas ir nostiprinātas dalībvalstu līmenī, taču tās ir nekonsekventas un nereti neskaidras. Pārrobežas prasījumu cesijas gadījumos valstu tiesību kolīziju normu nekonsekvence izraisa juridisko nenoteiktību par to, kuri tiesību akti ir piemērojami cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Juridiskās noteiktības trūkums rada tādu juridisko risku pārrobežu prasījumu cesijā, kas nepastāv iekšzemes cesijām, jo atkarībā no dalībvalsts, kuras tiesas vai iestādes izskata strīdu par likumiskajām īpašumtiesībām uz prasījumu, var piemērot atšķirīgas valsts materiālās normas.
- (12) Ja cesionāri nav informēti par juridisko risku vai izvēlas to ignorēt, tiem var rasties neparedzēti finansiālie zaudējumi. Neskaidrība par to, kam pieder likumiskās īpašumtiesības uz prasījumiem, kas cedēti starp valstīm, var izraisīt rezonanses sekas un padziļināt un paildzināt finanšu krīzes ietekmi. Ja cesionāri izvēlas mazināt juridisko risku, vērsoties pēc īpašas juridiskās palīdzības, tiem radīsies augstākas darījuma izmaksas, kas nav nepieciešamas iekšzemes cesiju gadījumā. Ja cesionārus kāvē juridiskais risks un tie izvēlas no tā izvairīties, tad tie var atteikties no uzņēmējdarbības iespējām un var samazināties tirgus integrācija.
- (13) Šīs regulas mērķis ir sniegt juridisko noteiktību, nosakot vienotas tiesību kolīziju normas, kas paredz, kuru valstu tiesību akti ir piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām.
- (14) Prasījums piešķir kreditoram tiesības uz naudas summas samaksu vai pienākuma izpildi, ko veic parādnieks. Prasījuma cesija ļauj kreditoram (cedentam) nodot savas tiesības uz prasījumu pret parādnieku citai personai (cesionāram). Tiesību akti, kas reglamentē līgumattiecības starp kreditoru un parādnieku, starp cedentu un cesionāru un starp cesionāru un parādnieku, ir noteikti ar tiesību kolīziju normām, kas noteiktas Regulā “Roma I”⁴³.
- (15) Šajā regulā paredzētajām tiesību kolīziju normām būtu jāreglamentē prasījumu cesijas sekām īpašuma tiesību ziņā starp visām cesijā iesaistītajām pusēm (proti, starp cedentu un cesionāru un starp cesionāru un parādnieku), kā arī attiecībā uz trešām personām (piemēram, uz cedenta kreditoru).
- (16) Šī regula attiecas uz tādiem prasījumiem kā debitoru parādi, prasījumi, kas izriet no finanšu instrumentiem, kā definēts Direktīvā 2014/65/ES par finanšu instrumentu tirgiem,⁴⁴ un nauda, kas kreditēta kredītiestādes kontā. Finanšu instrumenti, kā definēts Direktīvā 2014/65/ES, ietver finanšu tirgos tirgotos vērtspapīrus un atvasinātos instrumentus. Vērtspapīri ir aktīvi, savukārt atvasinātie instrumenti ir līgumi, kas paredz gan līgumslēdzēju tiesības (jeb prasījumus), gan pienākumus.

⁴³ Jo īpaši tās 3., 4. un 14. pants.

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Direktīvu 2002/92/EK un Direktīvu 2011/61/ES, OV L 173, 12.6.2014., 349.–496. lpp.

- (17) Šī regula attiecas uz tiesību aktiem, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām. Tā neregulē tādu līgumu (piemēram, atvasinājumu līgumu) nodošanu, kuros ir ietvertas gan tiesības (jeb prasījumi), gan pienākumi, vai līgumu, kas ietver šādas tiesības un pienākumus, pārjaunojumu. Tā kā šī regula neietver līgumu nodošanu vai pārjaunojumu, finanšu instrumentu tirdzniecībai un šo instrumentu klīringam un norēķiniem turpinās piemērot tiesību aktus, kas piemērojami līgumsaistībām saskaņā ar Regulu "Roma I". Piemērojamais tiesību aktus parasti izvēlas līgumslēdzēji vai nosaka nediskrecionārie noteikumi, kas piemērojami finanšu tirgiem.
- (18) Šai regulai nebūtu jāskar jautājumi, ko regulē Finanšu nodrošinājuma direktīva⁴⁵, Norēķinu galīguma direktīva⁴⁶, Likvidācijas direktīva⁴⁷ un Reģistra regula⁴⁸.
- (19) Šai regulai vajadzētu būt vispārējai: ar šo regulu noteiktie tiesību akti būtu jāpiemēro, pat ja tie nav kādas dalībvalsts tiesību akti.
- (20) Paredzamība ir svarīga trešām personām, kas ir ieinteresētas iegūt likumiskās īpašumtiesības uz cedēto prasījumu. Tās valsts tiesību aktu, kurā atrodas cedenta pastāvīgā mītnesvieta, piemērošana prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām ļauj attiecīgām trešām personām iepriekš viegli noskaidrot valsts tiesību aktus, kas reglamentēs viņu tiesības. Tādējādi parasti prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām būtu jāpiemēro cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti. Šis noteikums jo īpaši būtu jāpiemēro prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām faktoringa, nodrošinājuma un vērtspapīrošanas darījumos, kad līgumslēdzēji nav izvēlējušies cedētā prasījuma tiesību aktus.
- (21) Izvēlētajiem tiesību aktiem, kas parasti piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, būtu jādod iespēja noteikt piemērojamais tiesību aktus nākotnē cedētiem prasījumiem, kas ir ierasta prakse, ja ir cedēti vairāki prasījumi, piemēram, faktoringa darījumā. Cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktu piemērošana ļauj noskaidrot tiesību aktus, kas piemērojami nākotnes prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām.
- (22) Nereti nepieciešamība noskaidrot, kam pieder likumiskās īpašumtiesības uz cedētu prasījumu, rodas, nosakot maksātnespējīgā parādnieka mantu cedenta maksātnespējas gadījumā. Tāpēc ir vēlams panākt saskaņotību starp šīs regulas tiesību kolīziju normām un Regulas (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām noteikumiem. Būtu jāpanāk saskaņotība, prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām parasti piemērojot cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktus, jo cedenta pastāvīgās mītnesvietas kā saistošā faktora izmantošana sakrīt ar principu par parādnieka galveno interešu centru, ko izmanto kā saistošo faktoru maksātnespējas mērķiem.
- (23) 2001. gada ANO Konvencija par parādu cesiju starptautiskajā tirdzniecībā paredz, ka parādu cesijas gadījumā cesionāra tiesību prioritāti attiecībā pret konkurējošu prasītāju reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā atrodas cedents. Saderībai starp Savienības

⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/47/EK (2002. gada 6. jūnijs) par finanšu nodrošinājuma līgumiem, OV L 168, 27.6.2002., 43.–50. lpp.

⁴⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/26/EK (1998. gada 19. maijs) par norēķinu galīgumu maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmās, OV L 166, 11.6.1998., 45.–50. lpp.

⁴⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/24/EK (2001. gada 4. aprīlis) par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju, OV L 125, 5.5.2001., 15. –23. lpp.

⁴⁸ Komisijas Regula (ES) Nr. 389/2013 (2013. gada 2. maijs), ar ko izveido Savienības reģistru saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 280/2004/EK un Lēmumu Nr. 406/2009/EK un atceļ Komisijas Regulu (ES) Nr. 920/2010 un Regulu (ES) Nr. 1193/2011, OV L 122, 3.5.2013., 1.–59. lpp.

tiesību kolīziju normām, kas noteiktas šajā regulā, un starptautiskā līmenī vēlamo risinājumu, ko paredz konvencija, būtu jāveicina starptautisku strīdu risināšana.

- (24) Ja cedents maina pastāvīgo mītnesvietu laikā starp vairākām viena prasījuma cesijām, piemērojamiem tiesību aktiem vajadzētu būt cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktiem brīdī, kad viens no cesionāriem pirmais rada tiesiskās sekas attiecībā uz trešām personām, izpildot prasības saskaņā ar tiesību aktiem, kas piemērojami tobrīd aktuālajā cedenta pastāvīgajā mītnesvietā.
- (25) Saskaņā ar tirgus praksi un tirgus dalībnieku vajadzībām noteiktas prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām izņēmuma kārtā būtu jāreglamentē cedētā prasījuma tiesību aktos, proti, tiesību aktos, kas reglamentē starp kreditoru un parādnieku noslēgto sākotnējo līgumu, no kura izriet prasījums.
- (26) Cedētā prasījuma tiesību aktiem būtu jāreglamentē kredītiestādes kontā kreditētas skaidrās naudas konta turētāja cesijas, kad konta turētājs ir kreditors/cedents, bet kredītiestāde ir debitors, radītās sekas attiecībā uz trešām personām. Lielāka paredzamība ir nodrošināta trešām personām, piemēram, cedenta kreditoriem un konkurējošiem cesionāriem, ja cedētā prasījuma tiesību akti ir piemērojami šīs cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, jo parasti tiek pieņemts, ka prasījumu, kas ir konta turētājam attiecībā uz kredītiestādes kontā kreditētu skaidro naudu, reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā atrodas kredītiestāde (nevis konta turētāja/cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti). Šos tiesību aktus parasti izvēlas konta līgumā, ko noslēdz konta turētājs un kredītiestāde.
- (27) No finanšu instrumentiem izrietoša prasījuma cesijas sekām attiecībā uz trešām personām arī būtu piemērojami tiesību akti, kas reglamentē cedēto prasījumu, proti, tiesību akti, kas piemērojami līgumam, no kura izriet prasījums (piemēram, no atvasinājumu līguma). Cedētā prasījuma tiesību aktu, nevis cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību aktu, piemērošana no finanšu instrumentiem izrietošu prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām ir būtiska, lai saglabātu finanšu tirgu stabilitāti un netraucētu darbību. Tās tiek saglabātas, jo tiesību akti, kas reglamentē finanšu instrumentu, no kura izriet prasījums, ir tiesību akti, ko izvēlas līguma puses, vai tiesību akti, ko nosaka saskaņā ar finanšu tirgiem piemērojamiem nediskrecionāriem noteikumiem.
- (28) Nosakot tiesību aktus, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām vērtspapīrošanas kontekstā, būtu jānodrošina elastīgums, lai apmierinātu visu kapitāla aizdevēju vajadzības un veicinātu pārrobežu vērtspapīru tirgus paplašināšanos, iekļaujot mazākus komersantus. Lai arī cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti būtu pēc noklusējuma jāpiemēro prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām vērtspapīrošanas kontekstā, cedentam (iniciatoram) un cesionāram (īpašam nolūkam dibinātai sabiedrība) ir jābūt iespējai noteikt, ka prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām ir piemērojami cedētā prasījuma tiesību akti. Cedentam un cesionāram vajadzētu būt iespējai izlemt, vai prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām vērtspapīrošanas kontekstā būtu jāturpina piemērot cedenta pastāvīgās mītnesvietas vispārējo noteikumu, vai arī izvēlēties cedētā prasījuma tiesību aktus, ņemot vērā darījuma struktūru un iezīmes, piemēram, iniciatoru skaitu un atrašanās vietu un tiesību aktu, kas reglamentē cedētos prasījumus, skaitu.
- (29) Prioritātes konflikti starp vienas prasības cesionāriem var rasties tad, ja prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām vienā cesijā ir piemēroti cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti, bet citā cesijā — cedētā prasījuma tiesību akti.

Šādos gadījumos tiesību aktiem, kas piemērojami, lai atrisinātu prioritātes konfliktu, vajadzētu būt tiem tiesību aktiem, kuri piemērojami to prasījuma cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, kas vispirms stājās spēkā pret trešām personām saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem.

- (30) Ar šo regulu izraudzīto valsts tiesību aktu, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, darbības jomām vajadzētu būt vienotām. Valstu tiesību aktiem, kas izraudzīti kā piemērojami, būtu jo īpaši jāreglamentē i) cesijas tiesiskās sekas attiecībā pret trešām personām, proti, pasākumi, kas cesionāram ir jāveic, lai nodrošinātu, ka tas iegūst likumiskās īpašumtiesības uz cedēto prasījumu (piemēram, cesijas reģistrēšana valsts iestādē vai reģistrā vai rakstisks paziņojums parādniekam par cesiju); un (ii) prioritātes jautājumi starp vairākiem prasītājiem par to, kam pieder īpašumtiesības uz prasījumu (piemēram, starp diviem cesionāriem, ja viens prasījums ir cedēts divreiz, vai starp cesionāru un cedenta kreditoru).
- (31) Ņemot vērā šīs regulas vispārējo raksturu, par piemērojamiem tiesību aktiem var izraudzīt tādu valstu tiesību aktus, kam ir atšķirīgas juridiskās tradīcijas. Ja pēc prasījuma cesijas līgums, no kura izriet prasījums, ir nodots, tiesību aktiem, kuri ar šo regulu ir izraudzīti kā tiesību akti, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, būtu arī jāreglamentē prioritātes konflikts starp prasījuma cesionāru un jauno šī paša prasījuma ieguvēju pēc līguma, no kura izriet prasījums, nodošanas. Šī paša iemesla dēļ tiesību akti, kuri ar šo regulu ir izraudzīti kā tiesību akti, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, būtu arī jāpiemēro gadījumos, kad pārjaunojumu izmanto kā līguma nodošanas funkcionālu ekvivalentu, lai atrisinātu prioritātes konfliktu starp prasījuma cesionāru un jauno funkcionāli vienlīdzīgā prasījuma ieguvēju pēc līguma, no kura izriet prasījums, pārjaunojuma.
- (32) Sabiedrības interešu apsvērumi pamato to, ka dalībvalstu tiesām tiek dota iespēja izņēmuma apstākļos piemērot izņēmumus, pamatojoties uz sabiedrisko kārtību un prevalējošām imperatīvām normām, kas būtu jāinterpretē ierobežoti.
- (33) Dalībvalstu starptautisko saistību ievērošana nozīmē, ka šai regulai nevajadzētu skart starptautiskās konvencijas, kuru dalībnieces šīs regulas pieņemšanas laikā ir viena vai vairākas dalībvalstis. Lai noteikumus padarītu pieejamākus, Komisijai, pamatojoties uz dalībvalstu sniegto informāciju, attiecīgo konvenciju saraksts būtu jāpublicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
- (34) Šajā regulā ir ievērotas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā atzītās pamattiesības un principi. Jo īpaši šīs regulas mērķis ir veicināt 17. un 47. panta piemērošanu, proti, tiesības uz īpašumu un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu.
- (35) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un regulas mēroga un iedarbības dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Vēlamo tiesību kolīziju normu par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām vienādību var sasniegt tikai ar regulu, jo tikai regula nodrošina saskaņotu noteikumu interpretāciju un piemērošanu valsts līmenī. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (36) Saskaņā ar 3. pantu un 4.a panta 1. punktu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību,

[Apvienotā Karaliste] [un] [Īrija] ir paziņojusi/-šas, ka tā/-s vēlas piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā] [nepiedās šīs regulas pieņemšanā, un tai/tām šī regula nav saistoša un nav jāpiemēro].

- (37) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Dānija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un tai šī regula nav saistoša un nav jāpiemēro,

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

I NODAĻA DARBĪBAS JOMA UN DEFINĪCIJAS

1. pants

Darbības joma

1. Tiesību normu kolīziju gadījumos šo regulu piemēro prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām civillietās un komercietās.

Tā jo īpaši neattiecas uz nodokļu, muitas vai administratīvām lietām.

2. No šīs regulas darbības jomas ir izslēgti šādi jautājumi:

- (a) tādu prasījumu cesija, kas izriet no ģimenes attiecībām un no attiecībām, kuru ietekmi saskaņā ar šādām attiecībām piemērojamiem tiesību aktiem uzskata par pielīdzināmu, tai skaitā uzturēšanas saistībām;
- (b) tādu prasījumu cesija, kas izriet no laulāto mantisko attiecību regulējuma, no mantisko attiecību regulējuma attiecībās, kuru ietekmi saskaņā ar šādām attiecībām piemērojamiem tiesību aktiem uzskata par pielīdzināmu, un no testamentiem un mantošanas;
- (c) tādu prasījumu cesija, kas izriet no vekseliem, čekiem, parādzīmēm un citiem tirgojamiem instrumentiem, ciktāl no šādiem citiem tirgojamiem instrumentiem izrietošās saistības rada tas, ka tie ir tirgojami;
- (d) tādu prasījumu cesija, kas izriet no jautājumiem, ko reglamentē tiesību akti par uzņēmējsabiedrībām un citām korporatīvām vai nekorporatīvām struktūrām, piemēram, to izveide — reģistrējot vai kā citādi —, tiesībspēja un rīcībspēja, iekšējā organizācija vai likvidācija un institūciju vai amatpersonu un dalībnieku personiskā atbildība par uzņēmējsabiedrības vai struktūras saistībām;
- (e) tādu prasījumu cesija, kas izriet no trastu veidošanas un attiecībām starp dibinātājiem, pilnvarotajiem un labuma guvējiem;
- (f) tādu prasījumu cesija, kas izriet no apdrošināšanas līgumiem, kuri izriet no darījumiem, ko veic citas organizācijas, nevis Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/138/EK par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas

un pārapirošināšanas jomā (Maksātspēja II)⁴⁹ 2. panta 1. un 3. punktā minētās sabiedrības, un kuru mērķis ir darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām, kas pieder pie uzņēmuma vai uzņēmumu grupas vai pie aroda vai arodu grupas, nodrošināt pabalstus nāves vai pārdzīvošanas gadījumā vai gadījumā, kad darbību beidz vai darbības laiku saīsina, vai ar darbu saistītas slimības gadījumā, vai arī tad, ja ir noticis nelaimes gadījums darbā.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā:

- (a) “cedents” ir persona, kas citai personai nodod tiesības pieprasīt parādu no parādnieka;
- (b) “cesionārs” ir persona, kas no citas personas iegūst tiesības pieprasīt parādu no parādnieka;
- (c) “cesija” ir tiesību pieprasīt parādu no parādnieka brīvprātīga nodošana. Tā ietver tiešu prasījumu nodošanu, līgumu subrogāciju, prasījumu nodošanu nodrošinājuma un ķīlu veidā vai citu nodrošinājuma tiesību uz prasījumiem veidā;
- (d) “prasījums” ir tiesības pieprasīt jebkāda veida parādu — monetāru vai nemonetāru —, kas izriet no līgumiskām vai ārpuslīgumiskām saistībām;
- (e) “sekas attiecībā uz trešām personām” ir sekas īpašuma tiesību ziņā, proti, cesionāra tiesības izmantot likumiskās īpašumtiesības uz tam cedēto prasījumu attiecībā pret citiem cesionāriem vai tā paša funkcionāli vienlīdzīgā prasījuma ieguvējiem, cedenta kreditoriem un citām trešām personām;
- (f) “pastāvīgā mītnesvieta” uzņēmējsabiedrībām un citām korporatīvām vai nekorporatīvām struktūrām ir vieta, kur atrodas to galvenā vadība; fiziskām personām, kuras veic darījumdarbību, — šīs personas galvenā darījumdarbības vieta;
- (g) “kredītiestāde” ir uzņēmums, kā definēts Regulas (ES) Nr. 575/2013⁵⁰ 4. panta 1. punkta 1) apakšpunktā, tostarp tādu kredītiestāžu filiāles minētās regulas 4. panta 1. punkta 17) apakšpunkta nozīmē, kuru galvenais birojs atrodas Savienībā vai saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES⁵¹ 47. pantu ārpus tās, ja filiāles atrodas Savienībā;
- (h) “skaidra nauda” ir kredītiestādes kontā kreditēta skaidrā nauda jebkurā valūtā;

⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapirošināšanas jomā (Maksātspēja II) (OV L 335, 17.12.2009., 1.–155. lpp.).

⁵⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenāālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012, OV L 176, 27.6.2013., 1.–337. lpp.

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenāālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK, OV L 176, 27.6.2013., 338.–436. lpp.

- (i) “finanšu instruments” ir instrumenti, kas norādīti Direktīvas 2014/65/ES I pielikuma C iedaļā⁵².

II NODAĻA VIENOTI NOTEIKUMI

3. pants

Vispārēja piemērošana

Jebkurus tiesību aktus, kas noteikti ar šo regulu, piemēro neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav dalībvalsts tiesību akti.

4. pants

Piemērojamie tiesību akti

1. Ja šajā pantā nav noteikts citādi, prasījumu cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā atrodas cedenta pastāvīgā mītnesvieta būtisko apstākļu rašanās brīdī.

Ja cedents ir mainījis pastāvīgo mītnesvietu laikposmā starp divām viena un tā paša prasījuma cesijām dažādiem cesionāriem, viena cesionāra tiesību prioritāti pār otra cesionāra tiesībām reglamentē cedenta pastāvīgās mītnesvietas tiesību akti brīdī, kad cesija pirmo reizi stājas spēkā pret trešajām personām, atbilstoši tiesību aktiem, kas piemērojami saskaņā ar pirmo apakšpunktu.

2. Cedētam prasījumam piemērojamie tiesību akti reglamentē sekas, ko trešām personām rada šādas cesijas:

- (a) kredītiestādes kontā kreditētas skaidras naudas cesija;
- (b) prasījumu, kas izriet no finanšu instrumenta, cesija.

3. Cedents un cesionārs var izvēlēties tiesību aktus, kas piemērojami cedētam prasījumam, kā tiesību aktus, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām vērtspapīrošanas darījumos.

Tiesību akta izvēle ir skaidri nosakāma cesijas līgumā vai atsevišķā vienošanās. Tā akta, ar ko izdarīta tiesību aktu izvēle, spēkā esību pēc būtības un formāli reglamentē izvēlētie tiesību akti.

4. Prioritātes konfliktu starp viena prasījuma cesionāriem, kurā vienas cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām reglamentē cedenta pastāvīgās mītnesvietas valsts tiesību akti, bet citas cesijas radītās sekas attiecībā uz trešām personām reglamentē cedētā prasījuma tiesību akti, reglamentē tiesību akti, kas piemērojami sekām, ko trešām personām rada prasījuma cesija, kura pirmā stājusies spēkā attiecībā pret trešām personām saskaņā ar tās piemērojamiem tiesību aktiem.

⁵² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Direktīvu 2002/92/EK un Direktīvu 2011/61/ES, OV L 173, 12.6.2014., 349.–496. lpp.

5. pants

Piemērojamo tiesību aktu darbības joma

Saskaņā ar šo regulu tiesību akti, kas piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, jo īpaši reglamentē:

- a) prasības, lai nodrošinātu cesijas spēkā esību pret trešām personām, kas nav parādnieks, piemēram, reģistrēšanas un publicēšanas formalitātes;
- b) cesionāra tiesību prioritāti attiecībā pret citu tā paša prasījuma cesionāru tiesībām;
- c) cesionāra tiesību prioritāti attiecībā pret cedenta kreditoru tiesībām;
- d) cesionāra tiesību prioritāti attiecībā pret līguma nodošanas saņēmēja tiesībām uz to pašu prasījumu;
- e) cesionāra tiesību prioritāti attiecībā pret līguma pārjaunojuma saņēmēja tiesībām pret parādnieku uz līdzvērtīgu prasījumu;

6. pants

Prevalējošas imperatīvas normas

1. Nekas šajā regulā neierobežo tiesas valsts tiesību aktos paredzēto prevalējošo imperatīvo normu piemērošanu.

2. Prevalējošas imperatīvas normas ir normas, kuru ievērošanu dalībvalsts uzskata par būtisku savu sabiedrisko interešu aizsardzībai, piemēram, politiskās, sociālās un ekonomiskās kārtības nodrošināšanai, ciktāl šīs normas piemēro jebkurai situācijai, kura ir to darbības jomā, neatkarīgi no tā, kādi tiesību akti citādi būtu piemērojami prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām saskaņā ar šo regulu.

III NODAĻA CITI NOTEIKUMI

7. pants

Sabiedriskā kārtība (*ordre public*)

Jebkuras valsts tiesību aktu piemērošanu, kas noteikta ar šo regulu, var atteikt vienīgi tad, ja šāda piemērošana ir acīmredzami nesaderīga ar tiesas atrašanās valsts sabiedrisko kārtību (*“ordre public”*).

8. pants

Atgriezeniskās norādes (*renvoi*) nepiemērojamība

Jebkuras valsts tiesību aktu, kas noteikti ar šo regulu, piemērošana nozīmē attiecīgajā valstī spēkā esošo tiesību normu piemērošanu, izņemot starptautisko privāttiesību normas.

9. pants

Valstis ar vairākām tiesību sistēmām

1. Ja kādā valstī ir vairākas teritoriālās vienības un attiecībā uz prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām katrai no tām ir savas tiesību normas, katru teritoriālo vienību uzskata par valsti, lai noteiktu, kādi tiesību akti ir piemērojami saskaņā ar šo regulu.
2. Dalībvalstij, ko veido vairākas teritoriālās vienības un katrai no tām ir savas tiesību normas par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām, nav jāpiemēro šī regula tiesību normu kolīzijām, kas rodas tikai starp šādām vienībām.

10. pants

Saistība ar citiem Savienības tiesību aktu noteikumiem

Šī regula neskar tādu Savienības tiesību aktu piemērošanu, kuros saistībā ar konkrētiem jautājumiem ir noteiktas tiesību kolīziju normas par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām.

11. pants

Saistība ar spēkā esošām starptautiskajām konvencijām

1. Šī regula neskar tādu starptautisku konvenciju piemērošanu, kuru dalībnieces šīs regulas pieņemšanas laikā ir viena vai vairākas dalībvalstis un kurās ir noteiktas tiesību kolīziju normas par prasījumu cesijas sekām attiecībā uz trešām personām.
2. Tomēr dalībvalstu attiecībās šai regulai ir prioritāte salīdzinājumā ar tikai divu vai vairāku dalībvalstu noslēgtām konvencijām, ciktāl šādas konvencijas skar jautājumus, kas reglamentēti ar šo regulu.

12. pants

Konvenciju saraksts

1. Dalībvalstis līdz *[piemērošanas datums]* paziņo Komisijai par 11. panta 1. punktā minētajām konvencijām. Pēc minētā datuma dalībvalstis paziņo Komisijai par katras tādas konvencijas denonsēšanu.
2. Sešos mēnešos pēc 1. punktā minēto paziņojumu saņemšanas Komisija publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*:
 - a) 1. punktā minēto konvenciju sarakstu;
 - b) 1. punktā minētās denonsēšanas.

13. pants

Pārskatīšanas klauzula

Līdz *[pieci gadi pēc regulas piemērošanas datuma]* Komisija iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par šīs regulas

piemērošanu. Attiecīgā gadījumā ziņojumam pievieno priekšlikumus par grozījumiem šajā regulā.

14. pants

Piemērošana laikā

1. Šī regula ir piemērojama prasījumu cesijām, kas veiktas [*piemērošanas datums*] vai vēlāk.

2. Tiesību aktos, kas piemērojami saskaņā ar šo regulu, nosaka, vai trešo personu tiesības attiecībā uz prasījumu, kas cedēts pēc šīs regulas piemērošanas datuma, ir prioritāras attiecībā uz citas trešās personas tiesībām, kuras iegūtas pirms šīs regulas piemērošanas datuma.

15. pants

Stāšanās spēkā un piemērošanas diena

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no [18 mēneši pēc stāšanās spēkā].

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama dalībvalstīs saskaņā ar Līgumiem.
Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*